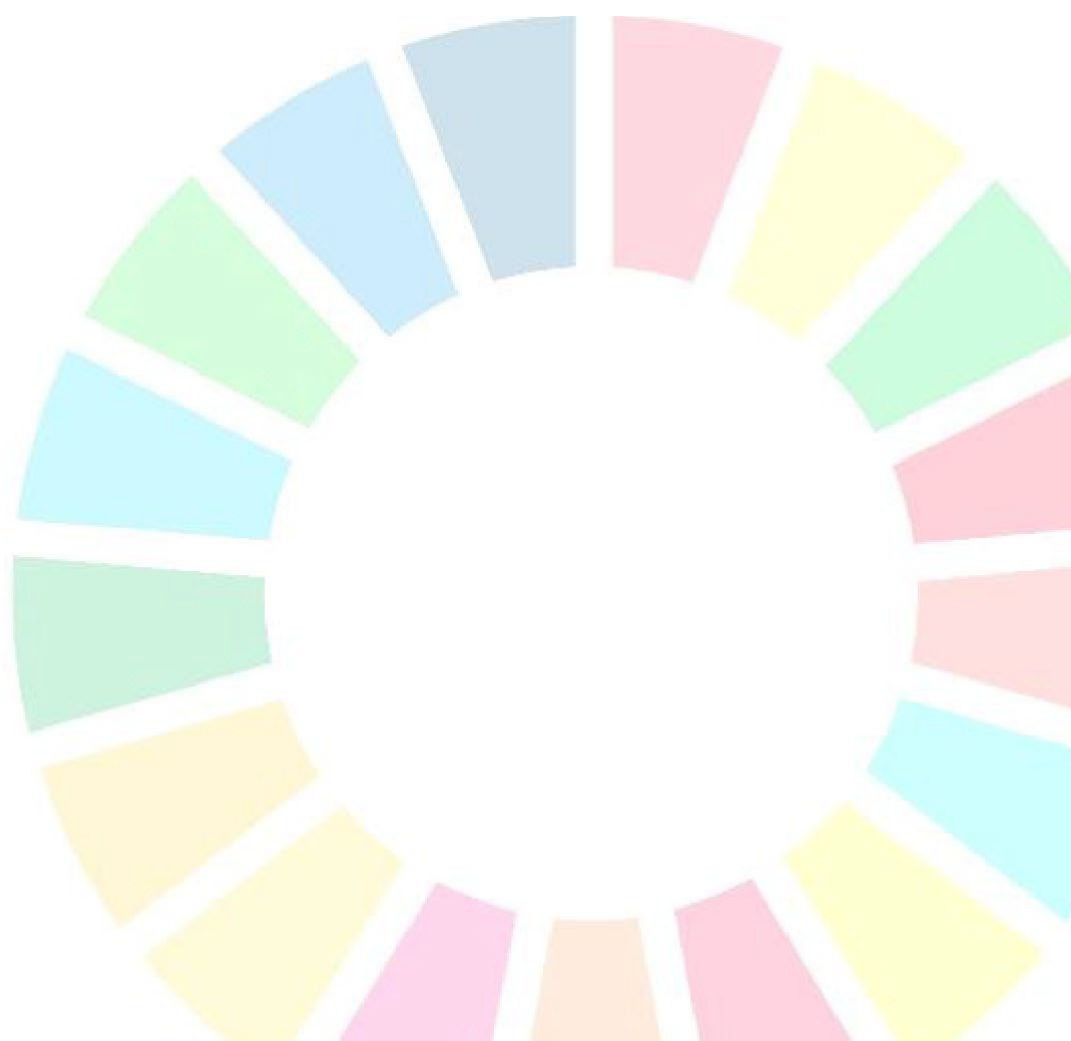

NORDANSTIGS
KOMMUN

Kretsloppsplan

En plan för hållbar avfallshantering
2021-2025

Innehåll

Inledning	4
Kretsloppsplanens utgångspunkter	5
Agenda 2030	5
Sveriges miljömål	6
Regionala strategidokument.....	10
Gävleborgs miljömålsprocess	10
Regional utvecklingsstrategi (RUS).....	10
Energi- och klimatstrategi för Gävleborgs län 2020 - 2030.....	11
Gävleborgs handlingsplan för Sveriges livsmedelsstrategi år 2018 - 2030	11
Gävleborgs strategi för hållbar plastanvändning.....	11
Kommunala styrdokument.....	12
Översiktsplan	12
Vatten- och avloppsplan	12
EU, nationellt	12
EU:s avfallsdirektiv	12
Förordning om fastighetsnära insamling.....	13
Planens syfte	14
Mål och åtgärder	15
Förebygga och återanvända i kommunens verksamheter	15
Matsvinn	15
Hållbar plastanvändning och event.....	18
Källsortering i kommunens verksamheter	20
Förebygga och återanvända hos hushåll	21
Källsortering hushållsavfall	22
Grovavfall från hushåll	23
Farligt avfall.....	24
Omhändertagande matavfall	25
Slam, fett och latrin.....	26
Nedskräpning	27
Nedlagda deponier	29
Näringsliv och samhälle.....	30
Kommunikation och teman.....	31
Framtida insamlingssystem och anläggningar	32
Styrmedel	34
Uppföljning	36
Bilaga 1: Sammanställning av indikatorer	37

Bilaga 2: Sammanställning av åtgärder	46
Bilaga 3. Beskrivning av kommunens nuvarande avfallshantering	58
Bilaga 4. Uppföljning föregående avfallsplan (gäller till och med 2020).....	62
Bilaga 5. Beskrivning av planens framtagande och samråd	66
Bilaga 6. Miljöbedömning	72
Bilaga 7: Ordlista	75

Inledning

Enligt 15 kap 41 § Miljöbalken ska det för varje kommun finnas en plan för avfallsförebyggande och för en hållbar avfallshantering. Planen utgör tillsammans med kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering kommunens renhållningsordning, vilken fastställs av kommunfullmäktige. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2) ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som kommunen ansvarar för. Avfallsplanen ska dessutom innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning. I bilaga 5 beskrivs hur processen för planens framtagande genomförts mer ingående. I planens syfte framgår vad planen avses uppnå och de prioriteringar som föreslås och dessa kan justeras och kompletteras under planperioden i syfte att öka måluppfyllelsen. För att initiera ett mer cirkulärt tankesätt i hela avfallskedjan använder vi termen ”Kretsloppsplan”, som ersättning för den tidigare benämningen ”Avfallsplan”. Kretsloppsplanen berör kommunens alla verksamheter samt hushåll men också andra aktörer där kommunen har någon form av rådighet att verka i detta sammanhang.

I bilaga 7 finns en ordlista för att tydliggöra de olika begreppen som används i kretsloppsplanen. I bilaga 1 och 2 sammanställs alla mål och åtgärder i planen mer detaljerat. I bilaga 4 kan man se var olika målgrupper och aktörer hittar sina beröringspunkter.

Figur 1 Cirkulär ekonomi. Källa: Region Gävleborg

Syftet med kretsloppsplanen är att på sikt nå en cirkulär ekonomi där konsumtionen inom Nordanstigs kommuns gränser håller sig inom ramen för en planet. För det krävs en minskad konsumtion, att varor produceras med ren energi och av förnybara eller återvunna material, att varorna används så länge och så mycket det går genom goda konstruktioner, tjänster för delning, regelbundet underhåll och reparationer. Vidare krävs att materialet i varor som har förlorat sin funktion återvinns och att de naturliga kretsloppen inte förorenas av farliga ämnen från samhällets produktion, avfallshantering eller nedskräpning. Kretsloppsplanen ska visa vägen till hur vi under 2020-talet kan arbeta för att nå ett sådant samhälle.

Kretsloppsplanens utgångspunkter

Agenda 2030

Under 2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål och 169 delmål kallad Agenda 2030 för en hållbar utveckling. Agenda 2030 och EU höjer ambitionstakten på omställning mot en mer cirkulär ekonomi där vi behöver tillvarata våra resurser på ett mer effektivt sätt än vad vi gör idag.

Kommunen eftersträvar att minska avfallsmängden och tillämpa cirkulär ekonomi inom avfallshantering med fokus på återvinning och återanvändning. Detta förhållningssätt återspeglas även i Agenda 2030:s globala mål och i Sveriges miljömål som Nordanstigs kommun arbetar med utifrån ett helhetsperspektiv och på ett integrerat tvärsektorielt sätt där Kretsloppsplanen utgör ett viktigt underlagsmaterial inom ramen för fysisk planering.

Figur 2: De globala målen. Källa: Regeringskansliet

Inom Agenda 2030 är främst målområde 3, 6, 7 samt 11-14 aktuella för kretsloppsplanen.

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Sveriges miljömål

Det övergripande målet för miljöpolitiken i Sverige är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Alla mål och målområden i kretsloppsplanen siktar mot att kunna överlämna en välfungerande planet till kommande generationer och ligger alltså i linje med det så kallade generationsmålet. I bilaga 6 finns en miljökonsekvensbedömning av kretsloppsplanen. I en miljökonsekvensbedömning beskrivs miljöpåverkan av planens genomförande mer ingående.

Sverige har 16 politiskt beslutade miljö kvalitetsmål och ett antal etappmål som tillsammans ska uppnå generationsmålet. Kretsloppsplanens mål och åtgärder kan bidra till att flera av de nationella miljö kvalitetsmålen kan uppnås. Arbetet med Sveriges nationella miljömål samordnas på regional nivå av länsstyrelserna. Som en del av miljömålsamordningen utvecklar länsstyrelsen åtgärdsprogram som ska riktas mot miljömålen. Under 2020 påbörjar länsstyrelsen i Gävleborg arbetet med att revidera och ta fram nya åtgärdsprogram.

Avfallshanteringen är idag effektiv men avfallsmängderna fortsätter att öka och det krävs att mängden avfall minskar för att generationsmålet och flera miljö kvalitetsmål ska kunna nås. Främst berörs fyra mål; (1) Begränsad klimatpåverkan, (4) Giffri miljö, (10) Hav i balans samt levande kust och skärgård samt (15) God bebyggd miljö.

Figur 3 Sveriges miljömål. Källa: Sverigesmiljömål.se

1. Begränsad klimatpåverkan

Kommunerna har genom sin omfattande verksamhet en nyckelroll i klimatarbetet, inte minst genom sitt ansvar för fysisk planering, avfallshantering, gator och trafik. Översiktsplan och detaljplaner hör till centrala instrument. För kommunerna är det av central betydelse att klimataspekterna integreras i alla politikområden (med relevant tillämpning) och att klimatkonsekvenserna beaktas i hela den politiska beredningsprocessen och inom alla politikområden. Områden som är särskilt viktiga för kretsloppsplanen är;

- Möjligheten att använda miljökrav vid offentlig upphandling, inte minst avfallsförebyggande
- Hållbart byggande, ex i syfte att minska avfallsmängder och öka återvinning
- Större andel klimatvänlig mat och minskat matsvinn inom kommunala verksamheter.

4. Gifrfri miljö.

Nordanstigs kommun arbetar aktivt i våra verksamheter för att minska miljö- och hälsoriskerna från särskilt farliga ämnen i kemiska produkter, material och varor och öka medvetenheten om problemet. Det handlar om att kommunicera, styra inköp, ställa krav vid upphandling och följa upp kraven.

För kretsloppsplanen är det särskilt viktigt att;

- Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört.
- Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön.

Kommunerna är viktiga i sammanhanget och särskilt viktiga områden för kretsloppsplanen är;

- Ställ krav på kommunens leverantörer vid inköp och upphandling av varor och tjänster. Fråga vilka kemikalier som ingår i material och varor. Välj produkter som innehåller mindre farliga ämnen.
- Undvika att bygga in farliga kemikalier i bostäder och andra byggnader och anläggningar. På detta sätt underlättas hanteringen av byggavfall.

10. Hav i balans samt levande kust och skärgård

Havsmiljön påverkas av nedskräpning, spridning av miljögifter och utsläpp av näringsämnen som hamnar i haven och leder till övergödning. Allt detta stör den biologiska mångfalden och viktiga livsmiljöer, vilket påverkar havens produktion av livsmedel och andra viktiga ekosystemtjänster.

Kretsloppsplanen omfattar ett antal områden för att nå miljö kvalitetsmålet:

- Kust- och havsvatten har god miljöstatus med avseende på fysikaliska, kemiska och biologiska förhållanden i enlighet med havsmiljöförordningen.
- Havs-, kust- och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Kommunerna är viktiga i sammanhanget och särskilt viktiga områden för kretsloppsplanen är;

- Tillhandahålla miljöstationer vid hamnar samt möjlighet till båtbotentvätt för fritidsbåtar för att minska användningen av giftiga båtbotenfärger.
- Identifiera de lokala källorna till marint skräp och sätta in förebyggande åtgärder för att stoppa skräpet redan vid källan.

15. God bebyggd miljö

Insatser behövs för att förbättra förutsättningar att planera för en mer hållbar byggd miljö. Med stärkandet av den strategiska och fysiska planeringen och kopplingen till genomförande och uppföljning blir det lättare att styra samhällsutvecklingen utifrån en helhetssyn på vad som konstituerar en god bebyggd miljö. Kretsloppsplanen omfattar flera åtgärder inom miljö kvalitetsmålet god bebyggd miljö;

- Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avlopps försörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov. Detta för att minska resurs- och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.
- Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.
- Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

Sverige har tagit fram **etappmål** och för kretsloppsplanen är följande relevanta;

- Insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast år 2020.
- Insatser ska vidtas så att senast år 2020 sorteras minst 50 procent av matavfallet från hushåll,

storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas tillvara.

Naturvårdsverket har under 2020 på uppdrag av regeringen lämnat förslag till nya etappmål, dels för minskat matsvinn och dels för återanvändning av förpackningar.

För minskat matsvinn föreslås följande etappmål:

- Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från år 2020 till år 2025 samtidigt som en ökad andel av den svenska livsmedelsproduktionen når butik och konsument till år 2025.

För återanvändning av förpackningar föreslås följande etappmål:

- Av de förpackningar som släpps ut på marknaden i Sverige för första gången, ska andelen som är återanvändbara öka med minst 25 procent från år 2022 till år 2030 samtidigt som rotationen av förpackningar i system för återanvändning ökar.

Dagens etappmål för utsortering och biologisk återvinning av matavfall kommer sannolikt inte att uppdateras. Det ersätts av kravet på att alla kommuner senast 2021 ska erbjuda separat insamling av matavfall från hushåll. Det reviderade avfallsdirektivet kräver vidare att medlemsstaterna från och med 31 december 2023 ska säkerställa att biologiskt avfall antingen separeras och materialåtervinns vid källan eller samlas in separat och inte blandas med andra typer av avfall. Kommuner kan söka dispens från detta krav för att utreda systemval etc

Regionala strategidokument

Gävleborgs miljömålsprocess

Länsstyrelsen Gävleborgs miljömålsprocess består av framtagande och genomförande av Åtgärdsprogram för miljömål, energi och klimatanpassning. Ett program som tas fram i en läns gemensam process, där kommuner, region, näringsliv och civilsamhälle deltar. För att främja genomförandet av åtgärdsprogrammet tecknar länsstyrelsen överenskommelser, där aktörer åtar sig att genomföra åtgärder med koppling till programmet. Alla kommuner, liksom Gästrikre Återvinnare och Gästrikre Vatten, har tecknat överenskommelser för åtgärdsarbete kring miljömål och klimatanpassning. Senast beslutade program och överenskommelser löper ut under 2020. Nytt åtgärdsprogram beslutas hösten 2021, och därefter väntas nya överenskommelser tecknas. Utöver arbetet med åtgärdsprogram samverkar länsstyrelsen med region, högskola och kommuner i det lokala och regionala miljöstrategiska arbetet. Länsstyrelsen arrangerar också regionala kunskaphöjande insatser i syfte att stötta länets aktörer i miljöarbetet.

Flera målområden och åtgärder i kretsloppsplanen har direkt bäring på miljömålen och den regionala miljöprocessen kan vara ett verktyg för att lyfta frågor av regional karaktär, med ett tydligt behov av samverkan. Åtgärder av vikt för att genomföra kretsloppsplanen som är av regional karaktär kan lyftas in i Åtgärdsprogram för miljömål.

Genomförandet av åtgärder i kretsloppsplanen är också av intresse för den årliga uppföljningen av miljömålen.

Regional utvecklingsstrategi (RUS)

Region Gävleborg har tagit fram ett förslag på en Regional utvecklingsstrategi (RUS) som gäller 2020 – 2030. Den visar förslag på hur Gävleborg ska utvecklas på ett hållbart sätt där grunden är Agenda 2030.

Visionen

”Tillsammans för framtidens Gävleborg” – öppet, nytänkande, hållbart”

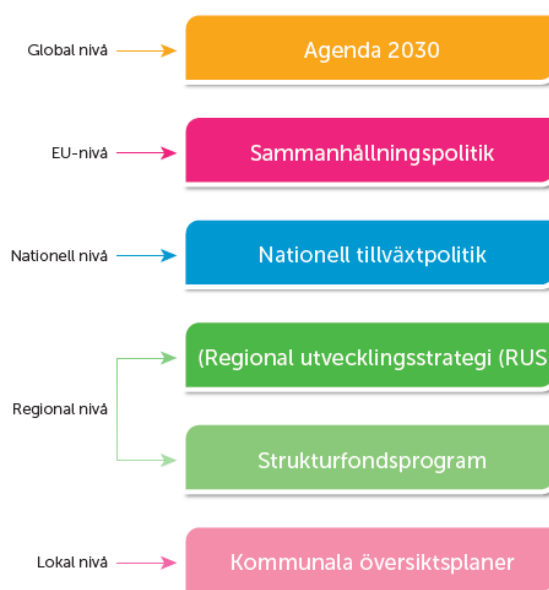
”Vi bidrar till ett öppet och inkluderande samhälle, där alla människors engagemang och potential tas tillvara. Vi formar tillsammans vår egen och platsens framtid.

Vi tänker nya tankar, inspireras av omvärlden och skapar innovativa lösningar, för att möta globala utmaningar utifrån lokala förutsättningar. Vi bejakar kreativitet och lärande i ett möjliggörande klimat.

Vi skapar attraktiva livsmiljöer och en hållbar framtid, präglade av delaktighet, jämställdhet, jämlikhet och mångfald. Vi utvecklar tillgängliga landsbygder, samhällen och städer som tryggar kommande generationers behov. ”

Med utgångspunkt från RUS är följande prioriteringar aktuella för kretsloppsplanen;

- Insatser för ökad innovation inom smarta och hållbara städer och samhällen.
- Insatser där offentlig sektor verkar som en drivkraft och hävstång för omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi.

Energi- och klimatstrategi för Gävleborgs län 2020 - 2030

Länsstyrelsen Gävleborg beslutade under 2019 om en energi- och klimatstrategi för år 2020 – 2030. Den tar avstamp från Parisavtalet med ett övergripande mål om att Gävleborg inte överskrider den koldioxidbudget som krävs för att nå Parisavtalet och att länet är klimat neutralt till 2035. Dessutom ska energianvändningen i länet vara 50 % effektivare jämfört med 2005.

Kretsloppsplanen utformas för att nå följande mål i energi- och klimatstrategin;

- Länsstyrelsen och Region Gävleborg driver samverkansplattformen ”Miljöforum Gävleborg” där kommunernas miljösamordnare och högskolan Gävle ingår. Detta forum är en bra utgångspunkt för att hantera regionala utvecklingsfrågor med inriktning mot klimat och miljö.
- Kommunernas samhällsplanering betyder mycket för att skapa transport- och resurseffektiva samhällen exempelvis produktion av fossilfria drivmedel där biogas baserat på matavfall är viktig, liksom en transporteffektiv avfallshantering (ex insamling och fjärrtransport av mat- och restavfall, grovavfall, förpackningar och slam). Målet är att offentliga organisationer är fossilfria år 2025 och att lokal produktion av förnybara drivmedel ska öka.

Offentlig upphandling har stora möjligheter att driva på utvecklingen av klimatsmarta tjänster och varor, ex kopplat till avfallsförebyggande och ökad återanvändning.

- Konsumtionsbaserad klimatpåverkan ska fram till 2030 halveras jämfört med 2016 (10,1 ton koldioxid per person och år). Kretsloppsplanens roll kan vara stimulans till cirkulär ekonomi samt förebygga, återanvända eller återvinna förpackningar och returpapper, textilier och byggavfall.
- I strategin anges att år 2030 ska 75 % av matavfallet i länet samlas in och att det nationella etappmålet att uppnå 50 % av matavfallet till växtnäring och energi ska uppnås 2025.
- Inbindning av kol i jord- och skogsbruk ska öka fram till 2030, vilket kan ge incitament för ökad återföring av biogödsel från biogasanläggningar samt slamåterföring till jord- och skogsmark.

Gävleborgs handlingsplan för Sveriges livsmedelsstrategi år 2018 - 2030

Region Gävleborg, Länsstyrelsen och LRF har utifrån den nationella livsmedelsstrategin tagit fram en plan för Gävleborg 2018 – 2030. Handlingsplanen sträcker sig över hela livsmedelskedjan och kretsloppsplanens koppling är främst att minska matsvinnet i kommunernas kostverksamhet samt vid måltider i skola och äldreomsorg.

Gävleborgs strategi för hållbar plastanvändning

I början av 2020 utgav länsstyrelsen en strategi för Gävleborgs plastanvändning med särskild inriktning mot kommunala verksamheter. Strategin syftar till att skapa en hållbar plastanvändning genom en minskad och smartare plastanvändning, ökad återanvändning, effektivare återvinning samt att minska nedskräpningen.

Strategin redogör för fem målområden med olika inriktningsmål som direkt kan omsättas i ex. kretsloppsplanen;

1. Förebygga plastavfall
2. Öka materialåtervinningen
3. Minska nedskräpningen
4. Höja kunskapen och öka lärandet
5. Säkra genomförande och uppföljning.

Kommunala styrdokument Översiktsplan

Enligt plan- och bygglagens 3 kap ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som visar grunddragen av mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen ska visa hur den redan byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras men även var nya områden i framtiden ska exploateras. Ett viktigt övergripande mål är att översiktsplanen skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. I detta sammanhang tar man sikte att uppfylla miljömässiga, sociala och ekonomiska mål vilka alla bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling. I en översiktsplan ska allmänna intressen beskrivas och avfallshantering är bland annat ett så kallat allmänt intresse.

Vatten- och avloppsplan

En väl fungerande vatten- och avloppsförsörjning är en grundläggande förutsättning för ett hållbart samhälle. Valfungerande Va-anläggningar säkerställer att såväl hälso- som miljömässiga risker minimeras. Kommunens VA- plan antogs 2014 i samarbete med MittSverige Vatten & Avfall.

EU, nationellt

EU:s avfallsdirektiv

Sverige ska år 2025 anpassa svensk lagstiftning till nya regler i ett EU-lagstiftningspaket om avfall. Här följer några av de viktigaste förslagen;

- Uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall och termen avfallsproducent definieras. Gäller från och med 2020-08-01
- Bestämmelserna om kontrollplaner i plan- och bygglagen kompletteras så att kontrollplanen även ska omfatta uppgifter om bygg- och rivningsavfall samt byggprodukter som kan återanvändas. Gäller från och med 2023-01-01.

Från 1 januari 2021 gäller följande;

- Målen för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall höjs stegvis fram till år 2035. Målen för materialåtervinning av förpackningsavfall liksom de olika materialspecifika återvinningsmålen höjs gradvis fram till år 2030.
- Medlemsländerna ska säkerställa att avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning och materialåtervinning inte direkt går till förbränning eller deponeras.
- Från januari 2025 ska hushåll samla in farligt avfall och textilavfall separat.
- Medlemsstaterna ska också, senast till december 2023, säkerställa att biologiskt avfall antingen separeras och materialåtervinns samt samlas in separat.
- Högre krav kommer att ställas på att medlemsstaterna förebygger avfall, genom att bland annat främja användningen av återanvändningsbara förpackningar, minska matsvinnet och främja giftfria kretslopp. Den som driver ett insamlingssystem ska informera om fördelarna med återvinning av förpackningar. Det föreslås också att kommunerna ska kunna använda renhållningsavgiften för att finansiera avfallsförebyggande åtgärder.

Förordning om fastighetsnära insamling

År 2023 ska 60 procent av alla bostadsfastigheter erbjudas en samlingsplats för förpackningar och returpapper nära huset eller i kvarteret. Kommunen kan välja att bli uppdragstagare vilket innebär att de mot full ersättning sköter insamlingen av förpackningar och returpapper samordnat med kommunens eget system för mat- och restavfall.

Planens syfte

Kretsloppsplanen för den kommande planperioden 2021 – 2025 sätter fokus på att medvetandegöra och engagera många olika parter och aktörer att bidra till att Hälsingland och dess kommuner utvecklas väl och att vi tar ansvar för de utmaningar som finns. Att helt enkelt påbörja en resa för framtiden. I bilaga 3 finns en analys över hur utgångsläget ser ut för kommunens nuvarande avfallshantering fungerar. Kretsloppsplanen ska utgå från hela kedjan från Agenda 2030 till kommunens översiktsplan och bör behandlas i kommunen som en av byggstenarna för översiktsplanens genomförande.

Prioriteringarna i planen bygger på att vi kan skapa största möjliga nytta för miljö, klimat och Hälsinglands utveckling samtidigt som det genererar ekonomiska fördelar. Ekonomin är en verklighet vi lever i och måste förhålla oss till och vi tror inte det behöver finnas ett motsatsförhållande till insatser som gynnar miljö och klimat och ekonomi, framförallt om vi ser några år framåt. I bilaga 1 och 2 finns en sammanfattning av samtliga indikatorer och åtgärder som nämns i kretsloppsplanen. Planens syfte är att:

- Arbeta enligt avfallstrappan för att gynna Hälsinglands utveckling och ekonomi. Särskilt fokus läggs på inköp och upphandling, undvika engångsprodukter, återbruka möbler, hållbara evenemang, minska matsvinn, öka källsortering i kommunala verksamheter och öka materialåtervinning av grovavfall.
- Allt fler invånare och verksamheter överväger och avstår från att köpa nytt. Överväga behov, att laga det man har, dela med andra och köpa begagnat. Särskilt fokus läggs på kommunikation för att stärka önskade beteenden eller ändra på beteende i planens riktning.
- Allt fler invånare och verksamheter förstår varför källsortering är viktigt och sorterar mer. Utifrån nya förordningar utvecklas användarvänliga system som bidrar till god källsortering vid bostäder.
- Allt fler invånare och verksamheter lämnar och köper begagnat. Det uppmuntras genom att samarbeta för att utveckla möjligheten till att lämna/sälja och köpa begagnat.
- Allt fler invånare och verksamheter vet vad farligt avfall är och hur det ska hanteras.
- Allt fler invånare och verksamheter förstår att mat är en resurs som ska tas tillvara på bästa sätt. Matavfall som ändå uppstår ska läggas i papperspåse för matavfall i en brun tunna. På så vis kan växtnäring och energi tillvaratas.
- Allt fler invånare och verksamheter arbetar för att minska nedskräpningen.
- Slam från enskilda avlopp hanteras så att lagar och krav uppnås med rimliga ekonomiska insatser. Strävan är att slammets näringsämnen återförs till kretsloppet, fettets energi tas tillvara och hantering av latrinkärl upphör.
- Kommunen initierar samarbete med näringslivet för affärsmöjligheter kring cirkulär ekonomi. Exempelvis att återbruka material som byggavfall och möbler.

De metoder vi vill använda är flera men följande kommer vara prioriterade;

- Säkerställa att det finns personella resurser som kan driva och utvärdera arbetet.
- Höja kunskapsnivån genom seminarier, kommunikation, sociala medier och utbildning.
- Tillvarata goda exempel, såväl nationellt, regionalt och lokalt.
- Samarbeta mellan olika aktörer och kommuner för att dela resurser och kompetens.
- Tillvarata näringslivets drivkrafter för att skapa engagemang och hållbara affärsmodeller.

Mål och åtgärder

Förebygga och återanvända i kommunens verksamheter

Kommunerna förstår att de och invånarna blir vinnare om de tar ansvar genom att besluta om nödvändiga insatser, efterfråga resultat och visa föredöme. Särskilt prioriteras åtgärder vid inköp och upphandling av engångsprodukter, möbler, evenemang samt minskat matsvinn och källsortering i kommunala verksamheter.

Matsvinn

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
 <p>12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.</p>	Matsvinn 1. Mängden matsvinn i förskolor, skolor och äldreomsorg ska halveras till år 2030 jämfört med 2020 där 20 % uppnåtts 2025. Mäts i kökssvinn (g/tillagad portion), serveringssvinn (g/antal ätande), tallrikssvinn (g/antal ätande) samt om möjligheten finns mängd serverad mat (g/portion) och mängd uppäten mat (g/portion).	Matsvinn 20:1. Senast år 2021 införa dagliga rutiner för mätning av kökssvinn och serveringssvinn i förskola, skola och äldreomsorg, samt utvärdering för att minska matsvinnet, där 2020 är basår. 20:2. Senast år 2021 införa dagliga rutiner inom förskola, skola och äldreomsorg med mätning av tallrikssvinn, där 2021 är basår. 20:3. Senast år 2022 ska nationella riktlinjer för förskola och skola gällande måltider, med målsättningen att minska tallrikssvinnet, där 2021 är basår. 20:4. Senast år 2022 ska skolorganisationer arbeta särskilt med schemalagda måltider för att minska tallrikssvinnet, där 2021 är basår. 20:5. Senast år 2022 ska äldreomsorgen följa nationella riktlinjer gällande måltider till äldre där bra förutsättningar skapas vid måltiden, för att därigenom minska tallrikssvinnet, där 2021 är basår.

Avfallsförebyggande (upphandling, möbler, IT)

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
<p data-bbox="212 355 432 579"> </p> <p data-bbox="450 347 696 592"> 12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall. </p> <p data-bbox="212 619 656 756"> 12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar. </p> <p data-bbox="212 799 432 1023"> </p> <p data-bbox="450 786 696 1034"> 13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av </p> <p data-bbox="212 1042 656 1107"> klimatförändringarnas konsekvenser, klimatanpassning. </p>	<p data-bbox="741 347 880 371">Möbler, IT</p> <ol data-bbox="741 400 1144 715" style="list-style-type: none"> Senast 2025 minska inköp av nya möbler med 20 % jämfört med 2021 (tkr) Senast 2025 ska inköp av skrivare ha minskat med 20 % jämfört med 2021 Senast 2025 öka återbruk av mobiltelefoner till 90 % 	<p data-bbox="1214 347 1637 371">Avfallsförebyggande upphandling</p> <p data-bbox="1214 400 2000 499"> 20:6. Senast år 2021 ta fram behovs- och utbildningsplan för upphandlare och inköpare avseende förebyggande upphandling och cirkulär ekonomi. </p> <p data-bbox="1214 528 2000 1026"> 20:7. Senast 2021 ta fram och implementera riktlinjer/policys/checklistor för upphandling av främst: <ul data-bbox="1261 600 2000 1026" style="list-style-type: none"> • inköp av material med lång livslängd • tjänster (ex lagning/repairation, utskrift som tjänst) • funktion (leasing, öka andelen innovations- och funktionsupphandlingar, ex transport istället för fordon, fler ex inom IT, fastigheter, maskiner och redskap) • begagnade produkter • reservdelar • återvunnet och återvinningsbart material • cirkulära affärsmodeller </p> <p data-bbox="1214 1054 2000 1262"> 20:8. Senast år 2022 ta fram rutiner för innovativ och avfallsförebyggande upphandling Samverkan Region Gävleborg Upphandlare Involvera leverantörer inom området innovativ upphandling </p>

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
		<p>Möbler</p> <p>20:9. Senast år 2023 skapa en återbrukshantering av möbler inom kommunen.</p> <p>20:10. Senast år 2025 vidareutveckla möbelbanken och under planperioden, utöka sortimentet till att gälla exempelvis byggmaterial och elektronik.</p> <p>IT</p> <p>20:11. Senast år 2021 förlänga livstid för IT utrustning.</p> <p>20:12. Senast år 2021 se över riktlinjer för byte av telefoner och IT-utrustning.</p> <p>20:13. Senast år 2023 utöka möjligheten att kunna återbruka och reparera IT-utrustning.</p> <p>20:14. Senast år 2022 ställa krav på verksamheterna att vid planering för inköp av mobiler, datorer och plattor så att IT har mer tid för att välja mer hållbara produkter (leveranser i bur på båt etc).</p> <p>20:15. Senast år 2022 höja kunskap hos verksamheterna om hur deras val av IT utrustning påverkar ekonomi och ge stöd för ställningstaganden om utbytbara delar, längre livslängd och begagnad teknik.</p> <p>20:16. Senast år 2023 utöka möjligheten att kunna leasa IT-utrustning.</p>

Hållbar plastanvändning och event

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer	Åtgärder
<div data-bbox="210 357 434 580"> <p>12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION</p> </div> <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p>12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.</p> <div data-bbox="210 794 434 1018"> <p>13 BEKÄMPA KLIMAT-FÖRÄNDRINGARNA</p> </div> <p>Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser, klimatanpassning.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Senast 2025 ska det ställas krav i alla upphandlingar på återvunnen eller återvinningsbar plast. 6. Efter 2025 köps ingen plast in som innehåller farliga ämnen. 7. Senast 2022 ska sopsäckar i kommunala verksamheter ej vara tillverkade av fossil plast. 8. Senast 2025 ska minst 50 % av alla plasthandskar vara ersatt av flergångsalternativ. 9. Senast 2023 ska antalet hållbara event öka med 50 % jämfört med 2019 (gäller event som arrangeras själva, ger tillstånd till och ger bidrag till). 	<p>Plast</p> <p>20:17. Senast år 2024 avfallsminimera de största plastströmmarna inom kommunala verksamheter samt genomföra åtgärder i linje med den regionala plaststrategin för Gävleborg, särskilt med fokus på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ersätta engångsartiklar i plast • köpa produkter tillverkade av återvunnen plast i verksamheter (ex avfallspåsar inom äldreomsorg) • köpa produkter som är förpackade i annat material än plast om det finns möjlighet • köpa engångs- /förbrukningsartiklar av återvinningsbart material. <p>Kampanjer och event</p> <p>20:18. Senast år 2022 ta fram underlag och riktlinjer för hållbara event i kommunen (event som kommunen arrangerar, samt ger tillstånd alternativt bidrag till).</p>

Strategiskt arbete, gemensamma resurser

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Åtgärder
 <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p>12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.</p> <p>13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser klimatanpassning.</p>	<p>20:19. Senast år 2021 koordinera kretsloppsplanens löpande arbete med kommunens budget- och planeringsprocesser.</p> <p>20:20. Senast år 2023 införa miljöombud på alla arbetsplatser.</p> <p>20:21. Senast år 2021 utveckla pågående samarbete inom avfallssektorn.</p> <p>20:22. Senast år 2021 initiera samordning av kommunernas gemensamma behov av planering och uppföljning.</p>

Källsortering i kommunens verksamheter

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p>	<p>10. Kommunen ska källsortera enligt kommunens föreskrifter i alla kommunala verksamheter och bolag år 2023.</p> <p>11. Mängden restavfall från kommunala verksamheter ska halveras till 2025 minska jämfört med 2020 (volym).</p>	<p>20:23. Senast 2021 är inventering genomförd i alla kommunalägda byggnader. Inkludera rutiner för mätning mängd restavfall.</p> <p>20:24. Senast 2021 är inventering genomförd för all kommunal verksamhet även där kommunen är hyresgäst. Inkludera rutin för mätning mängd restavfall.</p> <p>20:25. Senast år 2022 ta fram underlag för beslut om investeringar och genomförande under perioden 2023 – 2025.</p> <p>20:26. Senast år 2025 samordna insamling av källsorterat material inom kommunen.</p> <p>20:27. Senast år 2021 ta fram rutiner för uppföljning av hur källsortering fungerar och dess konsekvenser.</p>

Förebygga och återanvända hos hushåll

Fler invånare och verksamheter avstår från att köpa nytt och funderar på om behovet verkligen finns eller om det är möjligt att laga och reparera det man har, dela med andra eller om att köpa begagnat kan vara ett alternativ. Resurser inriktas på kommunikation, att tillvarata goda exempel och ”nudging” (ändra på beteende genom enkelhet att göra rätt) men också att inspirera och underlätta aktörer att kunna bidra.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<div data-bbox="210 443 427 667"> </div> <p data-bbox="450 432 763 646">12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p data-bbox="210 667 748 774">12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.</p> <div data-bbox="203 810 427 1034"> </div> <p data-bbox="450 799 757 1050">13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser, klimatanpassning.</p>	<p data-bbox="797 432 1350 502">12. Mängden kommunalt avfall² exkl. slam har minskat jämfört med 2019, kg/person.</p>	<p data-bbox="1402 432 1995 539">20:28. Genomföra återkommande kommunikation om vad hushållen kan göra för att förebygga avfall och nyttan med detta.</p> <p data-bbox="1402 560 1995 667">20:29. Senast år 2021 initiera samarbete med flerbostadshusägare om insatser för att minska avfall hos lägenhetsboende.</p>

² Från 1/8 2020 ändras Svensk lagstiftning i och med att uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall (EU:s avfallsdirektiv).

Källsortering hushållsavfall

Allt fler invånare och verksamheter förstår varför källsortering är viktig och agerar utifrån detta. Särskilt fokus finns på att utifrån nya förordningar utveckla kompletta och användarvänliga system för källsortering vid bostad för mat- och restavfall samt förpackningar och returpapper som bidrar till en god källsortering. Insamling av plast och textilier prioriteras högt då de har en stor negativ miljöpåverkan.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p>	<p>13. Materialåtervinning av kommunalt avfall ska överstiga 55 %.</p> <p>14. Restavfall ska minska med 25 % jämfört med 2019, kg/person.</p> <p>15. Mängd förpackningar och returpapper i restavfall ska minska med 20 % jämfört 2018, räknat i nyckeltal kg/hushåll vecka.</p> <p>16. Mängd plastförpackningar i restavfall ska minska med 50 % jämfört 2018.</p> <p>17. Mängd matavfall i restavfallet ska understiga 1 kg per hushåll och vecka.</p>	<p>20:30. Senast år 2025 införa bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper enligt gällande förordningar. Det måste dock påpekas att det är producenterna som har ansvaret men att kommunen kan åta sig uppdragsansvar med full kostnadstäckning.</p> <p>20:31. Senast 2022 ta fram en handlingsplan för bättre källsortering med beaktande av nya regelverk för system för fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper, producentansvar, ex textilier samt nya nationella riktlinjer för avfallsterminologi.</p> <p>20:32. Genomföra återkommande kommunikationskampanjer.</p>

Grovavfall från hushåll

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p>	<p>18. Nöjdhet enkelhet att lämna grovavfall överstiger 75 %</p> <p>19. Samlat omdöme efter ett besök ÅVC nöjdhet ska överstiga 90 %</p> <p>20. Nöjdhet lämna grovavfall till återanvändning vid ÅVC ska överstiga 85 %</p> <p>21. Mängden grovavfall till energiutvinning ska minska med 25 % (kg/person)</p> <p>22. Mängden avfall till deponering minska med 50 % till 2025 jämfört med 2019.</p>	<p>20:33. Senast år 2023 utreda förutsättningar för att öka enkelheten att lämna grovavfall. Inkluderar behov av självservice ÅVC, mobil hämtning, öppettider, budning, digitalisering, logistik på ÅVC.</p> <p>20:34. Fortlöpande utreda förutsättningar för att öka servicenivån (typer av material, möjlighet att lämna) samt samarbetspartners för avsättning/försäljning av material för återbruk.</p> <p>20:35. Fortlöpande optimera antal fraktioner till materialåtervinning.</p>

Farligt avfall

Kommunens invånare och dess verksamheter vet vad som är farligt avfall och hur detta ska hanteras. Hushållens kunskap om farligt avfall ökar i syfte att förebygga att farligt avfall införskaffas och i andra hand veta hur det ska omhändertas och att det är enkelt att bli av med det på rätt sätt.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.</p>	<p>23. Nöjdhet tillgänglighet att lämna farligt avfall ska överstiga 80 % (villahushåll).</p> <p>24. Farligt avfall ska ej förekomma i restavfall. Mäts via plockanalys.</p>	<p>20:36. Fortlöpande utreda möjligheter att utveckla insamlingssystemet för farligt avfall.</p> <p>20:37. Genomföra återkommande kommunikation om vad hushåll kan göra för att förebygga farligt avfall och nyttan med detta.</p> <p>20:38. Genomför kampanj ”Tema farligt avfall, år 2025.</p> <p>20:39. Senast år 2021 kartlägga farligt avfall, elavfall, glödlampor behov av eventuella förbättringar av rutiner och system inom kommunala verksamheter.</p>

Omhändertagande matavfall

Invånare och verksamheter förstår matavfallens betydelse som resurs och agerar för att resursutnyttjandet optimeras och att minimera matsvinn. Det är särskilt prioriterat att säkerställa att alla hushåll källsorterar matavfall så att växtnäring och energi kan tillvaratas.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<div data-bbox="203 400 423 624"> <p>7 HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA</p> </div> <p data-bbox="450 400 797 504">7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.</p> <div data-bbox="203 655 423 879"> <p>13 BEKÄMPA KLIMAT-FÖRÄNDRINGARNA</p> </div> <p data-bbox="450 647 797 895">13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller klimatförändringarnas konsekvenser, klimatanpassning.</p>	<p data-bbox="831 400 1350 536">25. Matavfallet från hushåll, storkök och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att 50 % av växtnäring tas tillvara där 40 % går till energi.</p> <p data-bbox="831 560 1350 632">26. Renhet i matavfall ska vara minst 98 % (plockanalys).</p>	<p data-bbox="1451 400 1962 464">20:40. Fortlöpande utveckla styrmedel och kommunikation.</p> <p data-bbox="1451 488 1989 552">20:41. Säkerställ insamling av matavfall från kommunala verksamheter.</p> <p data-bbox="1451 576 2029 679">20:42. Insamlat matavfall ska omhändertas på sätt som tillvaratar växtnäring och energi till bästa möjliga klimatnytta.</p>

Slam, fett och latrin

Slam från våra enskilda avlopp hanteras så att lagar och krav uppnås med rimliga ekonomiska insatser. Om möjligt bör strävan vara att slammets näringsämnen återförs till kretsloppet, fettets energi tillvaratas och hantering av latrinkärl minskar.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<div data-bbox="212 400 427 619"> </div> <p data-bbox="450 392 846 687">6.3. År 2030 förbättrar vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, eliminera dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och avsevärt öka återvinningen och säker återanvändning globalt.</p> <div data-bbox="212 715 427 933"> </div> <p data-bbox="450 715 846 850">12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.</p>	<p data-bbox="860 392 1252 504">27. Under planperioden fortlöpande minska antal latrinkärl.</p>	<p data-bbox="1265 392 2047 536">20:43. Senast år 2025 ta fram riktlinjer för uppströmsarbete och fettavskiljare (abonnemang). Samarbete VA-huvudmän, renhållare, länsstyrelse och miljö. Initiera att åtgärd kommer med i tillsynsvägledningsplan.</p> <p data-bbox="1265 552 2047 632">20:44. Ta fram indikatorer för slammets omhändertagande när föreskrifter om framtida slam användning är klar (prel 2022).</p> <p data-bbox="1265 647 2047 759">20:45. Senast år 2025 prioritera och besluta om vägval för slammets omhändertagande samt åtgärdsförslag för genomförande.</p> <p data-bbox="1265 775 2047 855">20:46. Hantering av latrinkärl ska minska genom styrmedel och årligen riktad information och kampanjer.</p> <p data-bbox="1265 871 2047 951">20:47. Utredda behov av slamtömningsanordningar och system för annat avfall i hamnar och marinor (LOVA bidrag).</p>

Nedskräpning

Kommunens invånare och verksamheter förstår att nedskräpning är ett stort globalt miljöproblem som också påverkar vår vardag och vill bidra till att minska detta problem. Det är viktigt att minska nedskräpning av plast och vid återvinningsstationer samt underlätta rätt beteende i våra offentliga miljöer.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.</p>	<p>28. Deltagande barn i Håll Sverige rents skräpplockardagar ska öka med 25 % jämfört med år 2019.</p> <p>29. Senast år 2024 ska skräpföremål minska jämfört med basår 2021, enligt skräpmätningssmetod Håll Sverige rent och SCB.</p> <p>30. Alla kommunala verksamheter ska vara kranmärkta senast år 2025.</p>	<p>20:48. Genomföra årliga skräpplockardagar enligt Håll Sverige rents koncept.</p> <p>20:49. Genomföra skräpmätning minst 2 gånger under planperioden (2021, 2024).</p> <p>20:50. Senast år 2022 initiera ökat antal Grön flagg verksamheter i förskola och skola.</p> <p>20:51. Senast år 2021 utreda behov av regional arbetsgrupp i Hälsingland och ta fram kampanjplan åren 2021 - 2025 för kontinuerligt arbete för minskad nedskräpning</p>
 <p>14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.</p>	<p>31. Grön flagg - öka andelen certifierade skolor och förskolor till år 2025.</p>	<p>20:52. Senast år 2021 informera om kranmärkning i kommunens verksamheter.</p> <p>20:53. Säkerställa fortsatt medlemskap i Håll Sverige rent.</p> <p>20:54. Senast år 2021 klarlägga ansvarsfördelning och organisation för dumpning och nedskräpning kopplat till bärlager och liknande lokala dumpningsplatser.</p> <p>20:55. Senast år 2024 utveckla digitala lösningar för att mäta och följa upp nedskräpning och avfallshantering i offentliga miljöer (LORA-nät, nivå-mätare, sensorer).</p> <p>20:56. Senast år 2022 utveckla infrastruktur för skräp och källsortering i offentliga utemiljöer.</p>

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
		<p>20:57. Senast år 2022 utreda förutsättningar för vattenkran på stan för att minimera plastanvändande och nedskräpning.</p> <p>20:58. Senast 2023 identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp.</p> <p>20:59. Senast 2023 genomföra utbildningsinsatser gällande marint skräp, mer frekvent tömning av soptunnor i utsatta lägen, ökade krav vid anläggning av återvinningsstationer.</p> <p>20:60. Senast 2025 skapa en rutin för att vid större nybyggnationer, om det är möjligt, ställa krav på att anlägga partikelfällor för att förhindra att mikrokräp når dagvattenbrunnar med utlopp som kan nå havet.</p>

Nedlagda deponier

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
<div data-bbox="215 308 427 523"> <p>3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE</p> </div> <p data-bbox="450 308 730 555">3.9. År 2030 minskar antalet dödsfall och sjukdomar till följd av farliga kemikalier och luft-, vatten- och markföroreningar och föroreningar.</p> <div data-bbox="215 587 427 802"> <p>6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA</p> </div> <p data-bbox="450 587 730 834">6.3. År 2030 förbättrar vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, eliminera dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier.</p>	<p data-bbox="752 308 1162 411">32. År 2030 ska nedlagda deponier i riskklass 1 eller 2 vara åtgärdade.</p> <p data-bbox="752 435 1162 754">33. Senast år 2025 ska alla nedlagda kommunala deponier med riskklass 1 och 2 vara undersökta enligt MIFO 2 och behov av åtgärder fastställda. En åtgärdsplan ska tas fram inklusive ansvar och finansiering.</p>	<p data-bbox="1189 308 1951 371">20:61. Senast år 2021 uppdatera Länsstyrelsens MIFO-lista över Hälsinglands nedlagda deponier.</p> <p data-bbox="1189 395 1995 459">20:62. Senast år 2021 fastställa organisation inkl. projektledning för arbetet med nedlagda deponier.</p> <p data-bbox="1189 483 1984 547">20:63. Senast år 2022 ta fram övergripande projektplan och budget för MIFO 2- undersökningar.</p> <p data-bbox="1189 571 1944 675">20:64. Senast år 2022 besluta om finansiering av MIFO 2-undersökningar för deponierna i riskklass 1 och 2 utifrån en miljömässig och kostnadseffektiv prioritering.</p> <p data-bbox="1189 699 1989 802">20:65. Senast år 2025 genomföra MIFO 2-undersökningar av deponierna i riskklass 1 och 2. Behov av åtgärder fastställs från resultatet av MIFO 2</p> <p data-bbox="1189 826 1951 890">20:66. Senast år 2025 ta fram åtgärdsplan inklusive tidsplan och budgetförslag för deponier som är i behov av åtgärder.</p>

Näringsliv och samhälle

Kretsloppsplanen inkluderar näringslivet där kommunen har rådighet. Kommunen och renhållaren initierar och stöttar insatser kring byggavfall och att skapa affärsmöjligheter kring cirkulär ekonomi.

Gemensamma mål Hälsingland 2025	Indikatorer (utvärdering mål)	Åtgärder
 <p>12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.</p>	<p>34. Senast år 2021 har kommunen en upphandlingspolicy eller motsvarande som stödjer minskat byggavfall.</p> <p>35. Samhällsbyggnadsenheten tar senast år 2021 fram rutiner för tillsyn och hur verksamhetsutövare t.ex. kan minska mängden byggavfall med hänsyn till cirkulär ekonomi.</p> <p>36. Senast år 2021 ska det näringslivsstrategin genomföras i linje med kretsloppsplanen.</p> <p>37. Samhällsbyggnadsenheten ska senast år 2021 inkludera kretsloppsplanen som ett informations- och bedömningsunderlag i samband med framtagande av detaljplaner och vid bygglovsärenden.</p>	<p>20:67. Inom ramen för Samhällsbyggnadsenhetens verksamhetsområden ska man senast år 2021 ta fram rutiner som bidrar till cirkulär ekonomi.</p> <p>20:68. Senast år 2021 initiera samarbete kring att förebygga och återanvända byggavfall.</p> <p>20:69. Senast år 2025 koordinera arbetet för en cirkulär och biobaserad ekonomi utifrån näringslivsstrategin med kretsloppsplanens mål.</p> <p>20:70. Näringslivskontoret ska kontinuerligt sträva efter att öppna vägar för cirkulärt affärsutvecklande.</p> <p>20:71. Antalet företag med miljonärsmärkning ska öka.</p>

Kommunikation och teman

Nedan anges förslag för teman under planperioden som kan komma att justeras.

År	Teman	Kommentar
2021	Avfallsminimering	Upphandling Matsvinn IT Möbler
2022	Flerbostadshus	Avfallsminimering Källsortering Textilier Hållbar konsumtion
2023	Källsortering	Bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper
2025	Näringsliv	Byggavfall Cirkulära affärsmodeller
2025	Farligt avfall	Farligt avfall hushåll Farligt avfall kommunala verksamheter med påverkan restavfall
2021-2025	Hållbar plastanvändning och nedskräpning	År 2021 ska kampanjplan tas fram för perioden 2021 – 2025 utifrån kretsloppsplan

Framtida insamlingsystem och anläggningar

I planen ska behovet av nya insamlingsystem och anläggningar för att hantera avfall samt behovet av nedläggning eller förändring av befintliga insamlingsystem och anläggningar för att hantera avfall framgå. Dessutom ingår en beskrivning av avfallsflödenas framtida utveckling.

I tabellen nedan framgår kommunens behov av förändringar under planperioden;

Plats, anläggning	Behov förändring i Nordanstigs kommun
Anläggningar för behandling av avfall (materialåtervinning, rötning, energiåtervinning)	Inga förändringar planeras. Fråga om omlastning av förpackningar och returpapper kan bli aktuellt liksom fler fraktioner till materialåtervinning. Dessa placeras sannolikt på ÅVC.
Avloppsreningsverk som tar emot exempelvis matavfall och/eller slam från enskilda avloppsanläggningar	Inga förändringar planeras. Vägvalsutredning kan medföra ny eller förändrad slamhantering men med stor sannolikhet ej under planperiod 2021 – 2025.
Båthamnar	Se över avfallshanteringen samt nedskräpning i båthamnar och kustnära lägen.
Deponier och materialupplag (snötippar, masshantering, etc)	Inga förändringar planeras.
Insamlingsystem farligt avfall	Insamlingsystem för farligt avfall kan komma utvecklas.
Insamlingsystem förpackningar och returpapper	Insamlingsystem för förpackningar och returpapper är den största förändringen i hushållens system för att lämna avfall. Förändringen innebär att alla förpackningar och returpapper ska, tillsammans med mat- och restavfall, kunna hämtas vid bostad senast år 2025. Det innebär att nuvarande kärl för mat- respektive restavfall måste utvecklas så att det går att lämna ytterligare 5 fraktioner. Textilier kan tillkomma under planperiod som följd av krav på källsortering 2024. Systemval bygger på vilket tillståndspliktigt insamlingsystem som föreslås och kommunen kan välja att bli uppdragstagare till detta system om ersättning från producenterna uppnår kraven i förordningen.
Insamlingsystem matavfall	Insamlingsystem för matavfall ska utvecklas under planperioden med målet att alla hushåll har separat insamling av detta och att restavfallet hålls fritt från matavfall.

Insamlingssystem restavfall	Restavfall får ingen annan förändring annat än att den ska samsas med förpackningar- och returpapper vid bostad.
Papperskorgar och källsortering i offentlig miljö	Fler valmöjligheter vid lämning skräp utvecklas under planperioden.
Återvinningscentraler (ÅVC)/ Självservice ÅVC	<p>Återvinningscentralen blir alltmer en plats där antalet besökare ökar och möjligheterna att lämna material till olika ändamål ökar i syfte att öka återanvändning och materialåtervinning.</p> <p>Befintliga centraler kan eventuellt utvecklas mer men det kan också uppstå behov av ökad service närmare kund, exempelvis genom mobila lösningar eller mindre så kallade självservice ÅVC där besökare genom identifiering och utbildning får lämna avfall på egen hand på mer flexibla tider närmare bostad.</p>

Styrmedel

I tabell framgår de viktigaste styrmedlen för att kretsloppsplanens mål ska kunna uppnås.

Styrmedel	Kommentar
Bidrag	<p>Det finns olika typer av bidrag att söka för projektgenomförande, ex;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimatklivet, d.v.s. stöd till lokala och regionala investeringar som minskar utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet. • LOVA, d.v.s. lokala åtgärder för bättre havs- och vattenmiljö kan få stöd genom LOVA-bidrag. Bidraget kan sökas hos länsstyrelsen och går framför allt till kommuner, föreningar och andra sammanslutningar.
Föreskrifter för avfallshantering	<p>Kommunfullmäktige ska besluta om föreskrifter som tillsammans med avfallsplan utgör kommunens renhållningsordning. Föreskrifter hanterar ansvar och skyldigheter kopplat till hushållsavfall.</p>
Kommunal VA-plan	<p>Kretsloppsplanen berör slammets omhändertagande. I kommunens VA-plan hanteras all VA-försörjning i kommunen, d.v.s. både enskild och allmän VA-försörjning.</p> <p>Slam från enskilda avlopp ska hanteras i kretsloppsplanen. I VA-planen anges främst viljeinriktning kopplat till utbyggnad av allmän VA och tillsyn enskild VA-försörjning.</p> <p>Slam från allmänna avloppsverk hanteras bäst i VA-plan även om kretsloppsplanen kan hantera frågan, då koordinerat med VA-plan.</p> <p>Dagvatten ingår normalt ej i kretsloppsplanen. Det hanteras normalt i VA-planen med därtill hörande program och riktlinjer.</p>
Kommunens planerings- och budgetprocess	<p>I kommunens planerings- och budgetprocess sker den normala årscykeln för hantering av verksamhetsplaner och ekonomi kopplat till alla kommunens verksamheter. Alla kommunala nämnder och ofta även kommunala bolag/förbund ingår i denna process där budget slutligen fastställs av kommunfullmäktige.</p> <p>I processen ingår ofta fleråriga investeringsplaner och ekonomiska långtidsprognoser.</p> <p>Redan inför antagande av kretsloppsplanen måste mål/åtgärder förankras hos berörda förvaltningar och kommunala bolag/förbund, åtminstone på en mer övergripande nivå (ekonomiskt).</p> <p>Under planperioden måste kretsloppsplanen inarbetas i planerings- och budgetprocessen utifrån lagd tidplan.</p> <p>Det bedöms också vara centralt att kommunen genom sin planerings- och budgetprocess efterfrågar kretsloppsplanens genomförande och uppföljning på samma sätt som andra strategiska dokument.</p>

Renhållningstaxa	<p>I renhållningstaxan regleras avgifter för tjänster och abonnemang kring insamling och omhändertagande av hushållsavfall. Med avgifter är det enligt miljöbalken möjligt att miljöstyra, d.v.s. avgifterna kan styra mot en bättre miljö utan koppling till de faktiska kostnaderna.</p> <p>Vanligt är att styra mot ökad/minskad hemkompostering samt hämtningsintervall och behållarstorlek i syfte att minska avfallsmängderna.</p> <p>Avgifterna ska vara synkroniserade med föreskrifterna.</p>
Tillsyn	<p>Kommunen utövar viss form av tillsyn. Genom tillsyn följs tillståndspliktiga verksamheter upp enligt gällande tillstånd. Det går också att informera och genom rådgivning ge stöd till verksamheter i syfte att exempelvis minimera avfallsmängder. Med fördel kan samarbete ske mellan tillsyn och exempelvis renhållare och VA-huvudman.</p>
Upphandling	<p>Upphandling är ett av de starkaste instrumenten som kommunen har för att uppnå kretsloppsplanens mål och åtgärder. Med upphandling kan kommunen och dess verksamheter styra inköp av tjänster och material som är mer miljövänliga samt mot minskade avfallsmängder.</p> <p>Det är viktigt att det finns ett fungerande samspel mellan inköpande verksamheter och upphandlare för att nå framgång som med stöd av gemensamma riktlinjer/policys etc. agerar för samma syfte.</p> <p>Upphandlingsmyndigheten har tagit fram stöd och mallar gällande hållbarhet och miljö.</p>
Årsredovisning	<p>I årsredovisningen summeras föregående års verksamhet och ekonomi. Genom årsredovisningen kan också efterfrågan/bekräftelse ske för kommunen/verksamheten viktiga händelser och mål, där kretsloppsplanen kan ingå.</p>
Översiktsplan	<p>Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Den ska spegla den politiska majoritetens uppfattning och beslutas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanering har en central roll i arbetet mot ett mer hållbart samhälle. I avvägningen mellan olika allmänna intressen bör den mest miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbara utvecklingen vara styrande. Kretsloppsplanen bör ses som en underordnad del av översiktsplanen.</p>

Uppföljning

Mål och indikatorer är gemensamma i kommunerna i Hälsingland utom något enstaka undantag. Åtgärderna är i majoritet samma men det finns även helt lokala åtgärder. Syftet är att kunna skapa samordning och styrka i genomförande och uppföljning av planerna. Vissa åtgärder är också gemensamma för hela Gävleborg även om de formuleras olika.

I samband med beslut av kretsloppsplanen ska också förslag på en lokal kretsloppsplanegrupp beslutas inklusive gruppens ansvar och mandat. Den bör inneha en eller två samordnare med deltagare från kommunens berörda verksamheter. Denna grupp har ansvaret för att kretsloppsplanen planeras, genomförs och följs upp på kommunnivå. I samband med detta beslut ska också den politiska förankringen under planperioden anges. Kretsloppsplanens indikatorer följs upp årligen i Stratsys av berörda verksamheter.

De lokala samordnarna föreslås ingå i en regional kretsloppsgrupp Hälsingland med syfte att koordinera löpande planering och uppföljning samt behov av nya regionala nätverk gällande avsnitt;

- Förebygga och återanvända i kommunens verksamheter
- Källsortering i kommunens verksamheter
- Slam, fett och latrin
- Nedskräpning
- Nedlagda deponier
- Näringsliv och samhälle.

Avfall Hälsingland, nätverket mellan renhållarna, kommer ansvara koordinera planering och uppföljning inom;

- Förebygga och återanvända hos hushåll
- Källsortering hushållsavfall
- Grovavfall från hushåll
- Farligt avfall från hushåll
- Omhändertagande av matavfall.

I bilaga 4 finns en uppföljning av Avfallsplan 2015–2020. En bedömning har genomförts av måluppfyllelsen samt en beskrivning av de åtgärder som har genomförts.

Bilaga 1: Sammanställning av indikatorer

Parameter	
Konsekvens klimat	Betydande positiv (grönmarkerat) eller negativ klimatpåverkan (rödmarkerat)
Konsekvens miljö	Betydande positiv (grönmarkerat) eller negativ (rödmarkerat) övrig miljöpåverkan
Konsekvens service	Betydande positiv (grönmarkerat) eller negativ (rödmarkerat) påverkan service
Konsekvens ekonomi	Bedömd positiv (grönmarkerat) eller negativ (rödmarkerat) långsiktig påverkan ekonomi
Investering	Bedömd investering > 1 mkr

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
Förebygga och återanvända i kommunens verksamhet								
1. Mängden matsvinn i förskolor, skolor och äldreomsorg ska halveras till år 2030 jämfört med 2020		Resurs - användning				Kost Utbildning	X	
2. Senast 2025 minska inköp av nya möbler med 20 % jämfört med 2021 (tkr)		Resurs - användning		Minskade inköp		Alla verksamheter	X	
3. Senast 2025 ska inköp av skrivare ha minskat med 20 % jämfört med 2021		Resurs - användning		Minskade inköp		IT	X	

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
4. Senast 2025 öka återbruk av mobiler till 90 %		Resurs - användning		Minskade inköp		IT	X	
5. Senast 2025 ska alla upphandlingar ställa krav på återvunnen eller återvinningsbar plast		Resurs - användning				Upphandlingsstrateg Miljöstrateg	X	
6. Efter 2025 köps ingen plast in som innehåller farliga ämnen.		Giftfri miljö				Upphandlingsstrateg Miljöstrateg	X	
7. Senast 2022 ska sopsäckar i kommunal verksamhet ej vara tillverkade av fossil plast						Alla verksamheter Upphandlingsstrateg	X	
8. Senast 2025 ska minst 50 % av alla plasthandskar vara ersatta av flergångsalternativ.				Minskade inköp		Berörda verksamheter Upphandlingsstrateg	X	

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
9. Senast 2023 ska antalet hållbara event öka med 50 % jämfört med 2019						Alla verksamheter Miljöstrateg	X	
Källsortering och materialåtervinning i kommunens verksamhet								
10. Kommunen ska källsortera i all kommunal verksamhet och bolag år 2023.		Resursanvändning		Minskade behandlingskostnader	X	Alla verksamheter	X	
11. Mängden restavfall från kommunal verksamhet ska minska jämfört med 2019 (volym).		Resursanvändning		Minskade behandlingskostnader	X	Alla verksamheter	X	
Förebygga och återanvända hos hushåll								
12. Mängden kommunalt avfall ³ exkl slam har minskat jämfört med 2019, kg/person.		Resursanvändning		Minskade behandlingskostnader		Renhållare	X	

³ Från 1/8 2020 ändras Svensk lagstiftning i och med att uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall (EU:s avfallsdirektiv).

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
Källsortering och materialåtervinning hos hushåll								
13. Materialåtervinning av kommunalt avfall ska överstiga 55 %		Resurs - användning				Renhållare	X	
14. Restavfall ska minska med 25 % jämfört med 2019, kg/person		Resurs - användning		Minskade behandlingskostnader		Renhållare	X	
15. Mängd förpackningar och returpapper i restavfall ska minska med 20 % jämfört 2018, räknat i nyckeltal kg/hushåll* vecka		Resurs - användning		Minskade behandlingskostnader		Renhållare	X	
16. Mängd plastförpackningar i restavfall ska minska med 50 % jämfört 2018.				Minskade behandlingskostnader		Renhållare	X	
17. Mängd matavfall i restavfallet ska understiga 1 kg per hushåll och vecka.		Resurs - användning				Renhållare	X	

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
Grovavfall från hushåll								
18. Nöjdhet enkelhet att lämna grovavfall överstiga 75 %						Renhållare	X	
19. Samlat omdöme efter besök ÅVC nöjdheten ska överstiga 90 %						Renhållare	X	
20. Nöjdhet lämna grovavfall till återanvändning vid ÅVC ska överstiga 85 %		Resurs - användning				Renhållare	X	
21. Mängden grovavfall till energiutvinning ska minska med 25 % (kg/person)		Resurs - användning				Renhållare	X	
22. Mängden avfall till deponering minska med 50 % till 2025 jämfört med 2019.		Giftfri miljö		Minskade behandlingskostnader		Renhållare	X	

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
Farligt avfall								
23. Nöjdhet tillgänglighet lämna farligt avfall ska överstiga 80 % (villahushåll)		Gifrfri miljö				Renhållare	X	
24. Farligt avfall ska ej förekomma i restavfall. Mäts via plockanalys.		Gifrfri miljö				Renhållare	X	
Omhändertagande matavfall								
25. Matavfallet från hushåll, storkök och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att 50 % av växtnäring tas tillvara där 40 % går till energi		Resurs - användning				Renhållare Kost	X	
26. Renhet i matavfall ska vara minst 98 % (plockanalys)		Resurs - användning				Renhållare	X	
Slam, fett och latrin								
27. Under planperioden fortlöpande minska antal latrinkärl		Arbets miljö				Renhållare	X	

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
Nedskräpning								
28. Deltagande barn i Håll Sverigets skräpplockardagar ska öka med 25 % jämfört med år 2019.		Minskad nedskräpning				Miljöstrateg Utbildning Renhållare	X	
29. Senast år 2024 ska skräpföremål minska jämfört med basår 2021, enligt skräpmätningmetod Håll Sverige rent och SCB		Minskad nedskräpning				Miljöstrateg	X	
30. Alla kommunala verksamheter ska vara kranmärkta senast år 2025		Minskad nedskräpning				Kost Miljöstrateg	X	
31. Grön flagg - öka andelen certifierade skolor och förskolor till år 2025						Utbildning	X	
Nedlagda deponier								
32. År 2030 ska nedlagda deponier i riskklass 1 eller 2 vara åtgärdade		Giftfri miljö			X	Tillväxt och service	X	

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
33. Senast år 2025 ska alla nedlagda kommunala deponier med riskklass 1 och 2 ska vara undersökta enligt MIFO 2 och behov av åtgärder fastställda. En åtgärdsplan ska tas fram inklusive ansvar och finansiering		Giftfri miljö			X	Tillväxt och service	X	
Näringsliv och samhälle								
34. Senast år 2021 har kommunen en upphandlingspolicy eller motsvarande som stödjer minskat byggavfall.		Resurs - användning				Upphandlingsstrateg	X	
35. Senast år 2021 ska avfallshandling ingå som en naturlig del i miljötillsynen utifrån miljöbalken, främst avseende byggavfall		Cirkulära flöden				Plan- och bygg	X	

Indikatorer	Klimat	Miljö	Service	Ekonomi	Investering	Ansvarig	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
36. Senast år 2021 ska näringslivsstrategin genomföras i linje med kretsloppsplanen		Cirkulära flöden				Näringslivs-kontoret	X	
37. Senast år 2021 ska detaljplanering och bygglovs-hantering görs i linje med mål i kretsloppsplanen där 100 % av detaljplanerna och bygglovs ses över utifrån avfallshandlingens synvinkel		Resurs - användning				Plan- och bygg	X	

Höjda kostnader för bränning (ca 300-400 kr/ton) de kommande åren ger ökade incitament för materialåtervinning.

Bilaga 2: Sammanställning av åtgärder

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
20:1	Senast år 2021 införa rutiner för mätning av kökssvinn och serveringssvinn i förskola, skola och äldreomsorg, samt utvärdering för att minska matsvinnet, där 2020 är basår.	2021	Kost	På	X	
20:2	Senast år 2021 införa rutiner inom förskola, skola och äldreomsorg med mätning av tallrikssvinn, där 2021 är basår.	2021	Kost	På	X	
20:3	Senast år 2022 ska skolorganisationer följa nationella riktlinjer för förskola och skola gällande måltider, med målsättningen att minska tallrikssvinnet	2022	Utbildning	På	X	
20:4	Senast år 2022 ska skolorganisationer arbeta särskilt med schemalagda måltider för att minska tallrikssvinnet	2022	Utbildning	På	X	
20:5	Senast år 2022 ska organisationer inom äldreomsorg följa nationella riktlinjer gällande måltider till äldre där bra förutsättningar skapas vid måltiden, för att därigenom minska tallrikssvinnet, där 2021 är basår.	2022	Vård- och omsorg	Ny	X	

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
20:6	Senast år 2021 ta fram behovs- och utbildningsplan för upphandlare och inköpare avseende förebyggande upphandling och cirkulär ekonomi.	2021	Utveckling och upphandling	På	X	
20:7	Senast 2021 ta fram och implementera riktlinjer/policys/checklistor för upphandling	2021	Utveckling och upphandling	På	X	
20:8	Senast år 2022 ta fram rutiner för innovativ och avfallsförebyggande upphandling	2022	Utveckling och upphandling	På	X	
20:9	Senast år 2023 skapa/vidareutveckla en återbrukshantering av möbler (möbelbank) inom kommunen.	2023	Teknik och hållbarhet Renhållare	Ny	X	
20:10	Senast år 2025 vidareutveckla möbelbanken under planperioden, utöka sortimentet till att gälla exempelvis byggmaterial och elektronik	2025	Teknik och hållbarhet Renhållare	Ny	X	
20:11	Senast år 2021 förlänga livstid för IT utrustning.	2021	Fiberstaden IT	Ny	X	
20:12	Senast år 2021 se över riktlinjer för byte av telefoner och IT-utrustning	2021	Fiberstaden IT	Ny	X	
20:13	Senast år 2023 utöka möjligheten att kunna återbruka och reparera IT-utrustning	2023	Fiberstaden IT	Ny	X	

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
20:14	Senast år 2022 ställa krav på verksamheterna att vid planering för inköp av mobiler, datorer och plattor för att ge IT mer tid för att välja mer hållbara produkter (leveranser i bur på båt etc).	2022	IT	Ny	X	
20:15	Senast år 2022 höja kunskap hos verksamheterna om hur deras val av IT utrustning påverkar ekonomi och ge stöd för ställningstaganden om utbytbara delar, längre livslängd och begagnad teknik	2022	IT	Ny	X	
20:16	Senast år 2023 utöka möjligheten att kunna leasa IT-utrustning	2023	IT	På	X	
20:17	Senast år 2024 avfallsminimera de största plastströmmarna inom kommunala verksamheter samt genomföra åtgärder i linje med den regionala plaststrategin för Gävleborg	2024	Alla verksamheter Utveckling och upphandling	Ny	X	
20:18	Senast år 2022 ta fram underlag och riktlinjer för hållbara event i kommunen (event som kommunen arrangerar, samt ger tillstånd alternativt bidrag till)	2022	Miljöstrateg	Ny	X	

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
20:19	Senast år 2021 koordinera kretsloppsplanens löpande arbete med kommunens budget- och planeringsprocesser	2021	Renhållare	Ny		
20:20	Senast år 2023 införa miljöombud på alla arbetsplatser	2023	Alla enheter	Ny		
20:21	Senast år 2021 utveckla pågående samarbete inom avfallssektorn	2021	Renhållare	På	X	
20:22	Senast år 2021 initiera samordning av kommunernas gemensamma behov av planering och uppföljning.	2021	Lokal kretslopps-grupp	Ny	X	
20:23	Senast 2021 är inventering genomförd i alla kommunalägda byggnader. Inkludera rutiner för mätning mängd restavfall.	2021	Teknik och hållbarhet	Ny		
20:24	Senast 2021 är inventering genomförd för all kommunal verksamhet även där kommunen är hyresgäst.	2021	Teknik och hållbarhet Nordanstigs bostäder	Ny		
20:25	Senast år 2022 ta fram underlag för beslut om investering och genomförande för källsorteringen under perioden 2023 – 2025	2022	Teknik och hållbarhet	På		
20:26	Senast år 2025 samordna insamling av källsorterat	2025	Tillväxt och service	På		

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
	material inom kommunen					
20:27	Senast år 2021 ta fram rutiner för uppföljning av hur källsortering fungerar och dess konsekvenser	2021	Miljöstrateg	Ny		
20:28	Genomför återkommande kommunikation om vad hushåll kan göra för att förebygga avfall och nyttan med detta.	2021 - 2025	Renhållare	På	X	
20:29	Senast år 2021 initiera samarbete med flerbostadshusägare om insatser för att minska avfall hos lägenhetsboende	2021	Renhållare	Ny	X	
20:30	Senast år 2025 infört bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper enligt gällande förordningar. Det måste dock påpekas att det är producenterna som har ansvaret men kommun kan åta sig uppdragsansvar	2025	Renhållare Nordanstigs bostäder Teknik och hållbarhet	På	X	
20:31	Senast 2022 ta fram handlingsplan för bättre källsortering med beaktande av nytt system för fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper, producentansvar, ex textilier samt nya nationella riktlinjer	2022	Renhållare Teknik och hållbarhet	På	X	

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
	för avfallsterminologi					
20:32	Genomföra återkommande kommunikations- kampanjer	2021 - 2025	Renhållare Kommun- ikation	På	X	
20:33	Senast år 2023 utreda förutsättningar att öka enkelhet lämna grovavfall. Inkluderar behov självservice ÅVC, mobil hämtning, öppettider, budning, digitalisering, logistik på ÅVC. kan åta sig uppdragsansvar med full kostnadstäckning.	2023	Renhållare	På	X	
20:34	Fortlöpande utreda förutsättningar öka servicenivå (typer av material, möjlighet lämna) samt samarbetspartners för avsättning/försäljni ng material för återbruk.	2021 - 2025	Renhållare	På	X	
20:35	Fortlöpande optimera antal fraktioner till materialåtervinning.	2021 - 2025	Renhållare	På		
20:36	Fortlöpande utred möjligheter utveckla insamlingssystemet för farligt avfall	2021 - 2025	Renhållare	På	X	
20:37	Genomför återkommande kommunikation om vad hushåll kan göra för att förebygga farligt av	2021 - 2025	Renhållare Kommun- ikation	På	X	

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
	fall och nyttan med detta.					
20:38	Genomför kampanj med tema farligt avfall, år 2025.	2025	Renhållare Kommunikation	På	X	
20:39	Senast år 2021 kartlägga farligt avfall, elavfall, glödlampor behov av eventuella förbättringar av rutiner och system inom kommunala verksamheter	2021	Teknik och hållbarhet	Ny		
20:40	Fortlöpande utveckla styrmedel och kommunikation	2021 - 2025	Renhållare	På	X	
20:41	Säkerställ insamling av matavfall från kommunala verksamheter.	2025	Renhållare	Ny	X	
20:42	Insamlat matavfall ska omhändertas på sätt som tillvaratar växtnäring och energi till bästa möjliga klimatnytta	2021 - 2025	Renhållare	På	X	
20:43	Senast år 2025 ta fram riktlinjer för uppströmsarbete och fettavskiljare (abonnemang). Samarbete VA huvudmän, renhållare, länsstyrelse och miljö. Initiera att åtgärd kommer med i tillsynsvägledningsplan.	2025	VA huvudman Miljökontor	På	X	
20:44	Ta fram indikatorer för slammets omhändertagande	2022	Renhållare	Ny	X	

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
	när föreskrifter om framtida slamanvändning är klara (prel 2022)					
20:45	Senast år 2025 prioritera och besluta om vägval för slammets omhändertagande	2025	VA huvudman Renhållare	På	X	
20:46	Hantering av latrinkärl ska minska genom styrmedel och årligen riktad information och kampanjer.	2025	Renhållare	På		
20:47	Utreda behov av slamtömningsanordningar och annat avfall i hamnar och marinor (LOVA bidrag).	2025	Tillväxt och service	Ny		
20:48	Genomföra årliga skräpplockardagar enligt Håll Sverige rents koncept	2021 - 2025	Miljö- strateg Utbildning	På	X	
20:49	Genomför a skräpmätning 2 gånger under planperioden	2025	Miljö- strateg	Ny		
20:50	Senast år 2022 initiera ökat antal Grön Flagg verksamheter i skola och förskola	2022	Utbildning	På		
20:51	Senast år 2021 initiera en arbetsgrupp mot nedskräpning	2021	Avfall Hälsingland	Ny		
20:52	Senast år 2021 informera om kranmärkning i kommunens verksamheter.	2021	Miljö- strateg Kost	På	X	

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
20:53	Säkerställa fortsatt medlemskap i Håll Sverige rent	2025	Miljöstrateg	På		
20:54	Senast år 2021 klarlägga ansvarsfördelning och organisation för dumpning och nedskräpning kopplat till bärläger och liknande lokala dumpningsplatser	2021	Tillväxt och service	Ny		
20:55	Senast år 2024 utveckla digitala lösningar för att mäta och följa upp nedskräpning och avfallshantering i offentliga miljöer (LORA-nät, nivåätare, sensorer).	2024	Teknik och hållbarhet IT	Ny		
20:56	Senast år 2022 utveckla infrastruktur för skräp och källsortering i offentliga utemiljöer.	2022	Tillväxt och service	Ny		
20:57	Senast år 2022 utreda förutsättningar för vattenkran på stan för att minimera plastanvändande och nedskräpning.	2022	Teknik och hållbarhet	Ny		
20:58	Senast 2023 identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp	2023	Tillväxt och service	Ny		
20:59	Senast 2023 genomföra	2023	Tillväxt och service	Ny		

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
	utbildningsinsatser gällande marint skräp till dem som arbetar med avfallshantering, mer frekvent tömning av soptunnor i utsatt lägen.					
20:60	Senast 2025 anlägga partikelfällor för att förhindra att mikrokräp når dagvattenbrunnar med utlopp som kan nå havet	2025	Teknik och hållbarhet	Ny		
20:61	Senast år 2021 uppdatera Länsstyrelsens MIFO Lista över Hälsinglands nedlagda deponier	2021	Teknik och hållbarhet	Ny	X	
20:62	Senast år 2021 fastställa organisation inkl projektledning för arbetet med nedlagda deponier	2021	Tillväxt och service	På	X	
20:63	Senast år 2022 ta fram övergripande projektplan och budget för MIFO 2-undersökningar	2022	Tillväxt och service	Ny	X	
20:64	Senast år 2022 besluta om finansiering av MIFO 2-undersökningar för deponierna i riskklass 1 och 2 utifrån en miljömässig och kostnadseffektiv prioritering	2022	Tillväxt och service	På	X	

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
20:65	Senast år 2025 genomföra MIFO 2-undersökningar av deponierna i riskklass 1 och 2. Behov av åtgärder fastställs från resultatet av MIFO 2	2025	Tillväxt och service	På	X	
20:66	Senast år 2025 ta fram åtgärdsplan inklusive tidsplan och budgetförslag för deponier som är i behov av åtgärder.	2025	Tillväxt och service	På	X	
20:67	Senast år 2021 ta fram/uppdatera rutiner för att säkerställa att detaljplaner och bygglov hanteras utifrån avfallshanteringens synvinkel	2021	Samhällsbyggnad	Ny	X	
20:68	Senast år 2021 initiera samarbete kring att förebygga och återanvända byggavfall.	2021	Tillväxt och service	Ny		
20:69	Senast år 2025 koordinera arbetet för en cirkulär och biobaserad ekonomi utifrån det näringslivsstrategin med kretsloppsplanens mål.	2025	Näringslivs-kontoret	Ny		
20:70	Näringslivs-kontoret ska kontinuerligt sträva efter att öppna vägar för cirkulärt affärsutvecklande	2021 - 2025	Näringslivs-kontoret	Ny		

ID	Åtgärd	Tid	Drivande	Pågående (På)/ Ny aktivitet (Ny)	Gemensamt Hälsingland	Gemensamt Gävleborg
20:71	Antalet företag med miljönrsmärkning ska öka.	2021 - 2025	Näringslivs- kontoret	Ny		

Bilaga 3. Beskrivning av kommunens nuvarande avfallshantering

Hälsinglands befolkning är samlad i ett antal mindre städer och tätorter och en stor del bor också på landet, i glesbygd. Befolkningsminskning är en utmaning och förutsättningarna för att kunna bo och leva i Hälsingland måste hela tiden utvärderas och förbättras.

Insamling restavfall sker via hämtning i kärl vid fastighet. Restavfall transporteras till avfallsförbränningsanläggning för energiutvinning.

Grovavfall, eller skrymmande avfall som är definitionen, lämnas normalt på kommunens återvinningscentral. I Nordanstig tillämpas mobil insamling via särskilda körscheman. Vid Homons ÅVC kan även verksamhetsavfall lämnas från företag mot en avgift.

Farligt avfall kan lämnas vid återvinningscentraler eller av kommunen hänvisad plats.

För fastigheter med enskilda avlopp hämtas slam i särskilda slambilar för avlämning till godkänd mottagning.

Grundfakta

Hälsingland, 2019	Bollnäs	Hudiksvall	Ljusdal	Nordanstig	Ovanåker	Söderhamn
Invånare	26 888	37 607	18 949	9477	11 670	25 643
Villor	7725	10 237	6192	3790	3709	7504
Lägenheter	6184	8693	3476	1243	2137	5797
Fritidshus	2852	4685	3835	1829	1639	3679
Nuvarande insamlingssystem, villor	Separata kärl 77 % Blandat mat- och restavfall 23 %	Separata kärl 84 % Blandat mat- och restavfall 16 %	Separata kärl 50 % Blandat mat- och restavfall 50 %	Separata kärl 3 % Blandat mat- och restavfall 97 %	Separata kärl 75 % Blandat mat- och restavfall 25 %	Separata kärl 89 % Blandat mat- och restavfall 11 %

Hälsingland, 2019	Bollnäs	Hudiksvall	Ljusdal	Nordanstig	Ovanåker	Söderhamn
Andel enskilda avloppsanläggningar per en- och tvåfamiljshus, %	41	42	46	57	-	32

Avfallsmängder och återvinning

Grönt: 20 % bättre än medel Sverige, Röd: 20 % sämre än medel Sverige (anges bara där det går att värdera).

Avfall web, 2019	Förslag indikator 2025	Bollnäs	Hudiksvall	Ljusdal	Nordanstig	Ovanåker	Söderhamn	Sverige
Mängd kommunalt exkl slam och trädgårdsavfall, kg/person	Minska jfr 2019	485	442	625	507	371	669	496
Mängd insamlat matavfall, kg/person	-	33	52	17	0	34	25	36
Mängd insamlat restavfall, kg/person	Minska 25 % jfr 2019	191	151	197	264	148	220	161
Andel hushållsavfall till materialåtervinning, inkl biologisk behandling, %	-	30	38	27	28	33	32	36
Andel matavfall som behandlas biologiskt så att växtnäring och energi tillvaratas, %	40 %	27	43	14	0	28	21	27

Avfall web, 2019	Förslag indikator 2025	Bollnäs	Hudiksvall	Ljusdal	Nordanstig	Ovanåker	Söderhamn	Sverige
Mängd förpackningar och returpapper i restavfall villa, kg/hushåll*vecka	Minska 20 % jfr 2019	2,4	1,8	2,0	2,3	1,7	1,6	1,7
Mängd förpackningar och returpapper i restavfall lägenhet, kg/hushåll*vecka	Minska 20 % jfr 2019	1,2	1,2	2,0	1,6	1,2	1,7	1,5
Mängd farligt avfall i restavfall villa, g/hushåll*vecka	0	5,1	7,4	6,3	1,5	1,8	0,6	
Mängd hushållsavfall till deponering, kg/person	För kommuner som deponerar > 2 kg/person ska mängden till deponering minska med 50 % till 2025 jämfört med 2019. Övriga kommuner ska även fortsatt understiga 2 kg/person.	16	1,6	20	20	21	23	7,1

Kundomdömen

Andel som är ganska eller mycket nöjda på 5 gradig skala. Grönt: + eller - 5 % enheter för färgindelning jämfört med Sverige medel.

Avfall web, 2019	Förslag indikator 2025	Bollnäs	Hudiksvall	Ljusdal	Nordanstig	Ovanåker	Söderhamn	Sverige
Nöjdhet avfallshantering en- och tvåfamiljshus	-	92	87	95	93	98	94	86
Nöjdhet enkelhet lämna grovavfall	75 %	83 %	67 %	73 %	77 %	83 %	73 %	-
Nöjdhet besök ÅVC	90 %	97	88	96	95	98	94	88
Nöjdhet tillgänglighet ÅVC	-	79	75	75	78	76	80	76
Nöjdhet lämna grovavfall till återanvändning ÅVC	85 %	87	84	87	78	87		70
Nöjdhet information om källsortering	-	88	79	73	69	76	75	77
Nöjdhet tillgänglighet lämna farligt avfall	80 %	80	70	72	70	74	76	72

Bilaga 4. Uppföljning föregående avfallsplan (gäller till och med 2020)

Grönt: Mål uppfyllt

Måluppföljning, 2019	Bollnäs	Hudiksvall	Ljusdal	Nordanstig	Ovanåker	Söderhamn
1. Minst 75 % av hushållen ska vara ganska eller mycket nöjd med möjligheten att lämna till återbruk vid ÅVC	87 %	84 %	87 %	78 %	87 %	88 %
2. Matsvinnet per portion ska minska i kommunal offentlig verksamhet (nivån bestäms i samråd med kommunernas kostorganisationer)						
3. Mängden insamlat kärlavfall ska minska till <210 kg/person	224	203	214	264	183	246
4. Farligt avfall samt elavfall ska inte förekomma i kärll- och säckavfallet, kg/hushåll*vecka, 2018 (2015)	Villa 0,04 (0,04) Lägenhet 0,03 (0)	Villa 0,04 (0,01) Lägenhet 0,03 (0)	Villa 0,06 (0,06) Lägenhet 0,04 (0,04)	Villa 0,1 (0,01) Lägenhet 0,11 (0)	Villa 0,21 (0,04) Lägenhet 0,11 (0)	Villa 0,04 (0,05) Lägenhet 0,01 (0,03)
5. Förpacknings- och tidningsmaterial ska på sikt inte förekomma i kärll- och säckavfallet. Till 2020 ska mängden understiga 70 kg/person (98 kg år 2012). <i>OBS: Mäts ej i detta mått längre. Nu anges det i kg/hushåll*vecka. Värdet i detta mått finns från 2015 och 2018. Utvärdering sker genom andel motsvarande den som anges i målet (98 till 70 kg</i>	Villa minskning 27 % Lägenhet minskning 42 %	Villa ökning 23 %	Villa minskning 55 % Lägenhet minskning 50 %	Villa ökning 113 % Lägenhet ökning 40 %	Villa minskning 45 %	Villa minskning 41 % Lägenhet ökning 5 %

Måluppföljning, 2019	Bollnäs	Hudiksvall	Ljusdal	Nordanstig	Ovanåker	Söderhamm
<i>motsvarar minskning med 29 % fast med jämförelse 2015 till 2018. Nästa plockanalys sker 2021.</i>						
6. Minst 75 % av hushållen ska vara ganska eller mycket nöjd med information om sortering av hushållsavfall (67 % år 2013)	88 %	79 %	73 %	69 %	88 %	72 %
7. Minst 80 % av hushållen ska vara ganska eller mycket nöjd med information om sortering av hushållens farliga avfall (75 % år 2013)	82 %	69 %	71 %	75 %	82 %	66 %
8. Minst 80 % av hushållen ska vara ganska eller mycket nöjd med tillgänglighet för att lämna hushållens farliga avfall (69 % år 2013)	80 %	70 %	72 %	70 %	80 %	75 %
9. Minst 50 % av matavfallet ska källsorteras. Målet är att insamlat matavfall skall energiutvinnas utifrån bästa möjliga klimatnytta och återförsel av näring ska vara påbörjad Nyckeltal ”Andel av uppkommet matavfall som går till biologisk behandling (%)”	36 %	58 %	23 %	3 %	38 %	28 %
10. Minst 70 % av hushållen ska tycka att det är ganska eller mycket enkelt att lämna eller på annat sätt bli av med grovavfall (69 % år 2013)	83 %	67 %	73 %	77 %	83 %	73 %
11. Minst 90 % av hushållen ska vara ganska eller mycket nöjd efter besök vid kommunens återvinningscentral	97 %	88 %	96 %	95 %	97 %	92 %

Måluppföljning, 2019	Bollnäs	Hudiksvall	Ljusdal	Nordanstig	Ovanåker	Söderhamn
12. Antalet latrinkärl ska minska med minst 50 % (sedan 2012)	Värde saknas	Minskat med 76 %	Minskat med 28 %	Ökat med 303 %	Värde saknas	Minskat med 96 % (2017)
13. Alla nedlagda kommunala deponier med riskklass 1 och 2 ska vara undersökta enligt MIFO 2 ⁴ och behov av åtgärder fastställda. Ett åtgärdsprogram ska tas fram inklusive ansvar och finansiering						

Åtgärder, 2020	Ansvar	Utvärdering 2020, prel. bedömning
Ta fram informations- och kommunikationsplan för uppfyllande av strategier och mål i hela avfallsplanen.	Avfall Hälsingland	Klart
Fortlöpande sammanställa, analysera och delge nyheter från nationell/regional nivå till lokal nivå samt vid behov initiera utbildnings- eller informationsinsatser.	Avfall Hälsingland	Klart
Ta fram rutiner för att avfallshantering kommer in tidigt i kommunens planärenden.	Respektive renhållare	Klart
Förstärkt information till hushållen om hantering av farligt avfall inklusive mediciner och vattenbaserad färg.	Avfall Hälsingland	Klart. Fortlöpande arbete.

⁴ MIFO fas 1 är en orienterande studie. Riskklassningen av området görs utifrån besök på platsen och tillgängliga uppgifter om vilken verksamhet som bedrivits, vilka ämnen som hanterats m.m. MIFO fas 2 är en översiktlig undersökning av föroreningsituationen på platsen. Syftet är främst att kontrollera om det finns föroreningar och i vilka halter dessa förekommer samt spridningsvägar.

Åtgärder, 2020	Ansvar	Utvärdering 2020, prel. bedömning
Utveckla metoder för säker hantering och förbättrad servicenivå för insamling av farligt avfall (inklusive elavfall).	Avfall Hälsingland	Utrett. Fortlöpande arbete.
Utveckla tillsynsrutiner för uttjänt elektronik.	Miljönämnd	Ej klart
Se genomförandeplan matavfall.	Respektive renhållare	Klart, pågår
Utreda behov av insamlingsystem för grovavfall anpassade till förutsättningar i Hälsingland, landsbygd och skärgård.	Avfall Hälsingland	Utrett, fortlöpande
Analysera behov och anpassa service ÅVC.	Respektive renhållare	Utrett, åtgärder vidtagna
Införa taxa som styr mot en minskad användning av latrinkärl.	Respektive renhållare	Klart
Utreda hantering och alternativ till latrinkärl.	Avfall Hälsingland	Styrs via taxa
Utveckla hantering av slam från enskilda brunnar.	Nordanstig	Klart
Initiera en regional samverkansgrupp kring nedlagda deponier.	Kommunstyrelse	Klart
Genomföra MIFO 2 ⁵ av de deponier där det behövs.	Kommunstyrelse	Klart
Framtagande av åtgärdsprogram för nedlagda kommunala deponier inklusive ansvar och finansiering.	Kommunstyrelse	Klart

⁵ MIFO fas 2 är en översiktlig undersökning av föroreningsituationen på platsen. Syftet är främst att kontrollera om det finns föroreningar och i vilka halter dessa förekommer samt spridningsvägar.

Bilaga 5. Beskrivning av planens framtagande och samråd

Framtagande

Framtagandet av kretsloppsplan har skett i samarbete mellan alla kommuner i Gävleborg samt Länsstyrelsen och Region Gävleborg. Andra regionala aktörer har deltagit i vissa delar.

Framtagandet har skett via en lokal kretsloppsplanegrupp med representanter från berörda verksamheter i kommunen. Representanter från gruppen har även ingått i regional kretsloppsplanegrupp i Hälsingland och Gävleborg som drivits av extern samordnare. Förankring har även skett i Hälsingerådet.

Processen med framtagandet påbörjades konkret hösten 2019. Följande seminarier har genomförts;

- 23 oktober, Startseminarium
- 6 november, Avfallsförebyggande upphandling
- 4 december, Avfallshantering i flerbostadshus
- 23 januari, Matsvinn
- 29 januari, Hållbar plastanvändning och förebygga nedskräpning
- 19 februari, Slam från enskilda avlopp och avloppsverk

I övrigt har mindre workshops genomförts kring nedlagda deponier, slam och förbränning. Olika arbetsgrupper har utsetts för ökad fokusering i vissa frågor.

För seminarier m.m. har en gemensam webbsida fungerat som extern kommunikationslänk, www.kretsloppsplangavleborg.se. På denna portal går det att utläsa program och dokumentationer.

Samråd

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) ska samråd och miljöbedömning ske enligt följande;

18 § Avfallsplanen ska innehålla en beskrivning av hur samråd enligt 15 kap. 42 § miljöbalken angående förslag till ny renhållningsordning har genomförts, och vilka aktörer som har deltagit i samråd.

19 § Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om en strategisk miljöbedömning har gjorts enligt 6 kap. 3 § miljöbalken. Om en strategisk miljöbedömning inte behöver göras ska beslut i frågan om miljöpåverkan enligt 6 kap. 7 § miljöbalken bifogas avfallsplanen.

20 § Avfallsplanen ska innehålla en beskrivning av vilka kommunala funktioner som har medverkat vid framtagande av avfallsplanen

Samrådets genomförande

Samråd har skett på följande sätt;

- Kungjorts på kommunens bibliotek, webbplats och facebook samt i gruppreklambladet Nordanstigarn.

Följande aktörer har gett svar på samråd;

- se längre ner.

Synpunkterna kommenteras nedan och summeras slutligen i vilka förslag på revidering som föreslås i planen med anledning av inkomna synpunkter. Planen bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan, se kapitel 6 i planen. Följande kommunala funktioner har medverkat vid framtagandet av planen;

- Avfall och återvinning, Kost och städ, Teknik och hållbarhet samt Samhällsbyggnadsenheten.

Lämnade synpunkter och kommentarer

Om synpunkt medför ändring i planen anges detta Tillgodoses, längst ned finns tabell som utvecklar på vilket sätt.

Lämnat av	Synpunkt	Kommentar
Länsstyrelsen	<p>A. Länsstyrelsen saknar under rubriken Regionala styrdokument en beskrivning av länsstyrelsens åtgärdsprogram för miljömålen och processen kring detta. Länsstyrelsen har under framtagandet av planen lämnat förslag på en sådan beskrivning men denna saknas i nuvarande remissversion. Det är viktigt att arbetet beskrivs, då länsstyrelsens miljömålssamordningsuppdrag har möjliggjort löpande deltagande i processen med att ta fram kretsloppsplanerna.</p> <p>B. För indikator 22 om grovavfall till energiutvinning behöver det läggas till när minskningen ska ha skett och vilket år det jämförs mot.</p> <p>C. För åtgärd 20:42 om uppströmsarbete och fettavskiljare anser vi att detta är en viktig åtgärd där länsstyrelsen är en medverkande aktör men åtgärden har inget samband med tillsynsvägledningsplanen. Denna innehåller åtgärder i form av träffar som anordnas för att ge vägledning åt kommunernas miljöinspektörer i deras tillsynsarbete.</p> <p>D. Under Krav och riktlinjer i Bilaga 4 om miljöbedömning är laghänvisningen felaktig. Förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar upphävdes 2018. Lagkrav om miljöbedömningar finns bland annat i miljöbalken kap 6 § 7. Där anges att kommunen</p>	<p>A. Tillgodoses</p> <p>B. Tillgodoses</p> <p>C. Tillgodoses</p> <p>D. I tjänsteskrivelse anges att planen i ett tidigt skede inte bedömdes ha betydande miljöpåverkan.</p>

Lämnat av	Synpunkt	Kommentar
	<p>i ett särskilt beslut ska avgöra om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet ska enligt § 19 i Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) bifogas planen. Detta beslut saknas i den nu framtagna kretskoppsplanen men länsstyrelsen förutsätter att det kommer att bifogas när planen ska antas.</p>	
RISE	<p>A. Återbruk: För att uppnå ekonomisk bärighet i kretsloppsplanen, särskilt avseende återbruk krävs volym, vilket i sin tur kräver samverkan mellan olika aktörer – säljare, upprustare (t ex den som tvättar och renoverar produkten som ska återbrukas) och köpare. Vår övertygelse är att man måste få en tillräcklig ekonomisk lönsamhet i verksamheten för att nå långsiktig verkan.</p> <p>A. Återbruk bör ske nära källan och det är viktigt med samordning mellan t ex bostadsområden, återvinningsföretag och andra intressenter för en effektiv logistik och resurssnål process.</p> <p>B. De olika aktörerna inom återbruksflödet (kommunen, bostadsföretag, nya företag med flera) behöver en gemensam marknadsplats för att möjliggöra detta. I vårt projekt som bland andra återvinningsföretagen/ förvaltningarna och Region Gävleborg stöder utvecklas nu en digital plattform för att visualisera och underlätta återbruk Business to Business (B2B). Detta bör ske i ett regionalt perspektiv – gärna större.</p> <p>C. Återanvändning/uppgradering/ etc. kan möjliggöra affärer både för befintliga företag men troligen även för nya mikroföretag eller SME:er.</p> <p>D. Kretsloppsplanen ska implementeras i varje verksamhet, men många verksamheter behöver stöd/en katalysator för att komma vidare i sitt bidrag till kretsloppet. Flera stora organisationer – ”ankarorganisationer” - som är stationära i vår region t ex Regionens sjukhus, de ingående kommunerna, stora företag m fl. måste hjälpas in i det nya sättet att hantera våra resurser. Vi tycker därför att kretsloppsplanen ska ha ett avsnitt om ambitionen om hur de företagsfrämjande organisationerna kan hjälpa till att få igång nya företag och nya marknader för B2B inom återbruk.</p> <p>E. Vi föreslår också att regionen initierar ett genomförandeprojekt för ”ankarorganisationer” för att öka deras bidrag till minskad konsumtion och ökat återbruk.</p> <p>Några övriga tankar:</p>	Alla synpunkter beaktas i genomförande av plan

Lämnat av	Synpunkt	Kommentar
	<p>En diskussion om cirkulär ekonomi t ex genom delningsekonomi, beteendeförändringar baserat på ny kunskap, byalag och hyresgästföreningars samverkan för att utveckla resurseffektivisering av grannskapet och samhället kunde vara en bra inledning till kretsloppsplanen.</p>	
<p>Samhällsbyggnadsenheten</p>	<ul style="list-style-type: none"> A. Ny formulering av text för avsnittet översiktsplan B. Korrigering av text under avsnitt om Agenda 2030 C. Korrigering av formulering av punkt 35 D. Korrigering av formulering av punkt 37 E. Korrigering av formulering punkt 20:67 F. ”Tjänster för delning” bör finnas med i den avslutande delen och definiera även vad som menas med ”onödig konsumtion”, bilaga 7 – ordlistan. För övrigt formulera om 1:a meningen. G. Dokumentet saknar sidnummer men i innehållsförteckningen finns det däremot angivna sidnummer. H. Rent generellt kan sägas att det är mycket skrivet om Barnkonventionen och relaterat till i vilken omfattning barn påverkas av Kretsloppsplanen. Denna textmängd är förhållandevis stor, rent proportionellt. I. Under styrmedel bör Kommunal VA-plan och dess kommentarer förtydligas och formuleras om. J. Under styrmedel bör Översiktsplan och dess kommentarer förtydligas. K. Under indikatorer så kanske inköp av skrivare hellre ska formuleras som ett mål mot minskade utskrifter. 	<p>Tillgodoses i mesta möjliga mån</p>

Lämnat av	Synpunkt	Kommentar
	<p>L. Under indikatorer punkt 32, vad kan det ställas för krav på privata deponier? Ha det i åtanke.</p> <p>M. Korrigering av formulering under Barnkonventionen</p> <p>N. Korrigering av formulering av Miljöbedömning</p>	

Förslag ändring/komplettering i kretsloppsplan med anledning av inkomna synpunkter

Kretsloppsplan, kapitel samt mål/åtgärd	Synpunkts-lämnare	Förslag ändring/komplettering i avfallsplan med anledning av inkomna synpunkter
Regionala strategidokument	Länsstyrelsen	<p>Följande läggs till; <u>Gävleborgs miljömålsprocess</u></p> <p>Länsstyrelsen Gävleborgs miljömålsprocess består av framtagande och genomförande av Åtgärdsprogram för miljömål, energi och klimatanpassning, ett program som tas fram i en läns-gemensamprocess, där kommuner, region, näringsliv och civilsamhälle deltar. För att främja genomförandet av åtgärdsprogrammet tecknar länsstyrelsen överenskommelser, där aktörer åtar sig att genomföra åtgärder med koppling till programmet. Alla kommuner, liksom Gästrik Återvinnare och Gästrik Vatten, har tecknat överenskommelser för åtgärdsarbete kring miljömål och klimatanpassning. Senast beslutade program och överenskommelser löper ut under 2020. Nytt åtgärdsprogram beslutas hösten 2021, och därefter väntas nya överenskommelser tecknas. Utöver arbetet med åtgärdsprogram samverkar länsstyrelsen med region, högskola och kommuner i det lokala och regionala miljöstrategiska arbetet. Länsstyrelsen arrangerar också regionala kunskapshöjande insatser i syfte att stötta länets aktörer i miljömålsarbetet.</p> <p>Flera målområden och åtgärder i kretsloppsplanen har direkt bäring på miljömålen, och den regionala miljömålsprocessen kan vara ett verktyg för att lyfta frågor av regional karaktär, med ett tydligt behov av samverkan. Åtgärder av vikt för att genomföra kretsloppsplanen som är av regional karaktär kan lyftas in i Åtgärdsprogram för miljömål.</p> <p>Genomförandet av åtgärder i kretsloppsplanen är också av intresse för den årliga uppföljningen av miljömålen.</p>
Grovavfall från hushåll	Länsstyrelsen	Indikator 23 ändras till ” Mängden grovavfall till energiutvinning ska minska med 25 % (kg/person) jämfört med 2019. Alla indikatorer är justerade med årtal för målår och basår.
Kretsloppsplan	Samhällsbyggnadsenheten	Korrigering av formuleringar genomförda enligt de synpunkter som har kommit in.

Övriga justeringar

Kretsloppsplan, kapitel samt mål/åtgärd	Förslag ändring/komplettering i avfallsplan med anledning av inkomna synpunkter
Generellt	Planen benämns Kretsloppsplan – En plan för hållbar avfallshantering och resursanvändning Syftning på flera kommuner ska ersättas med egen kommun generellt i planen.
Planens syfte	Minska antal syften, ev. ta bort punkter. Dessa är dock vägledande då målen är väldigt övergripande eftersom de kopplar till Agenda 2030.
Kretsloppsplanens utgångspunkter	Uppdatera lagar, förordningar och beslutade nationella mål (förändring skett efter att kretsloppsplanen ställts ut)

Bilaga 6. Miljöbedömning

Inledning

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en myndighet eller en kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen om den kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Kretsloppsplanen bedöms inte medföra nya förutsättningar att bedriva verksamheter eller åtgärder som anges i 6 § eller bilaga till miljöbedömningsförordningen. Planen bedöms inte medföra att betydande negativ miljöpåverkan uppstår. Planens syfte och prioriteringar bygger på att skapa största möjliga nytta för miljö, klimat och Hälsinglands utveckling samtidigt som planen bör generera ekonomiska fördelar.

Kretsloppsplanen tar sin utgångspunkt i Agenda 2030 och nationella miljömål och planen innehåller inga mål eller åtgärder som bedöms medföra negativa miljöeffekter. Däremot bedöms positiva miljöeffekter uppstå, främst för klimat, resursanvändning och giftfri miljö. Miljöbedömningen sker utifrån Agenda 2030 och dess hållbarhetskriterier – ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. I Brundtlandrapporten finns definitionen för hållbar utveckling: "En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov". I kretsloppsplanen avses följande utifrån dessa kriterier;

Miljömässig eller ekologisk hållbarhet, handlar om att hushålla med naturresurser för människor och andra organismer, utan att skada naturliga systems möjligheter att förse samhällen och människor med naturresurser och ekosystemtjänster på lång sikt.

Kretsloppsplanen berör främst den miljömässiga hållbarheten genom;

- Klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Markpåverkan

Ekonomisk hållbarhet innebär att alla ska ha råd att tillgodose sina grundläggande behov i relation till jordklotets ändliga resurser, det vill säga en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten.

I kretsloppsplanen berörs den ekonomiska hållbarheten genom påverkan på;

- Kommunens ekonomi (skattemedel)
- Hushållens ekonomi
- Företagens ekonomi

Social hållbarhet, innebär att vi skall sträva mot ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls.

I kretsloppsplanen berörs främst;

- Hushållens nöjdhet med service och tjänster
- Jämlighet och delaktighet i samhällsutveckling
- Tillgodoseende av mänskliga behov

Krav och riktlinjer

Enligt Naturvårdsverket ska avfallsplanen innehålla en beskrivning av hur den miljöbedömning av planer och program som krävs, enligt 6 kap. miljöbalken, har genomförts. I de fall en miljöbedömning

inte har bedömts nödvändig ska en behovsbedömning enligt förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar redovisas.

Syftet med kommunens avfallsplan avgör hur arbetet med att ta fram eller revidera planen organiseras och genomförs. Med utgångspunkt i att syftet ska uppnås utvecklas mål, strategier och förslag på åtgärder. Att återkoppla till syftet är väsentligt under hela processen med att ta fram planen. Ett väldefinierat syfte ger också en god vägledning i arbetet med miljöbedömningsprocessen då möjliga alternativ ska identifieras, beskrivas och bedömas utifrån syftet med planen. Syftet med att ta fram en ny plan eller revidera den gamla kan variera över tid och vara olika från kommun till kommun, beroende på kommunens arbetsinriktning och behov.

Miljöpåverkan

I bilaga 1-2 sammanfattas miljökonsekvenser av mål och åtgärder. I kapitel ”Framtida insamlingssystem och anläggningar” redovisas behov av förändringar med anledning av kretsloppsplanen. Utifrån detta dras följande slutsatser;

- Mindre betydande förändringar
- Ny förordning om fastighetsnära insamling kan medföra större förändring i hämtningssystem men det är ännu inte klarlagt systemval. Syftet är att öka materialåtervinning. Ansvaret ligger hos producenterna.

Konsekvenserna för målet en giftfri miljö bedöms miljökonsekvenserna sammantaget enligt följande;

- I princip enbart positiva förändringar

Konsekvenser för nedskräpning hanteras i kapitel ”Nedskräpning”. Sammantaget bedöms miljökonsekvenserna enligt följande;

- I princip enbart positiva förändringar

Med utgångspunkt från Sveriges miljö kvalitetsmål kan följande noteras (se bilaga 1);

- 26 av 39 indikatorer bedöms bidra till miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.
- 4 av 39 indikatorer bedöms bidra till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, där också Grundvatten av god kvalitet och Levande sjöar och vattendrag gynnas.
- 18 av 39 indikatorer bedöms bidra till en ökad resurshushållning (God bebyggd miljö).
- 3 av 39 indikatorer bedöms bidra till en minskad nedskräpning (God bebyggd miljö).
- 2 av 39 indikatorer bedöms bidra till cirkulära flöden (Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö).

Dessutom bidrar en indikator till en bättre arbetsmiljö. Flera åtgärder bidrar dessutom till miljö kvalitetsmålet Hav i balans och Levande kust och skärgård

Ekonomiska konsekvenser

I bilaga 1-2 Sammanfattas ekonomiska konsekvenser av mål och åtgärder. Sammantaget bedöms de ekonomiska konsekvenserna enligt följande;

- Åtgärdande av deponier innebär ekonomiska negativa konsekvenser.
- Införande av källsortering i kommunala verksamheter medför initiala investeringar. På sikt kommer dessa kostnader bäras av minskade behandlingskostnader, inte minst med tanke på ökade förbränningskatter och klimatskatter.

Social hållbarhet

Sociala konsekvenser av kretsloppsplanen finns främst på områdena Förebygga och återanvända hos hushåll, källsortering och materialåtervinning hushållsavfall, grovavfall från hushåll, nedskräpning och näringsliv och samhälle.

FN:s barnkonvention är också central i sammanhanget då den tar sin utgångspunkt i barnens rättigheter. Den bygger på fyra grundläggande principer som beaktas när det gäller frågor som rör barn. Så här ser vi att barnrättsperspektivet tas till vara i kretsloppsplanen:

- Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnet egen åsikt och erfarenhet.
- Artikel 6: Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Här handlar det inte enbart om fysisk hälsa utan även om den psykiska, moraliska, andliga och sociala utvecklingen.
- Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Hänsyn ska tas till barnets åsikter i frågor som berör honom eller henne, hänsyn ska tas till barnets ålder och mognad.

Sammantaget bedöms de sociala konsekvenserna enligt följande;

I utvecklingen av möjligheterna att förebygga och källsortera ska jämlikhet uppnås för samtliga människor. Åtgärder kommer under planperioden att omfatta insatser mot kommunala verksamheter och hushåll i både villabebyggelse och lägenheter. Tillgänglighet och möjligheter att lämna grovavfall och farligt avfall är med i planens ambitioner och i dessa delar ska strävan vara att uppnå jämlika och hållbara förutsättningar. Inom nedskräpning ligger ett stort fokus på att hitta barnens engagemang för miljöfrågor i form av skräpplockardagar och att under planperioden genomföra återkommande insatser i samhället kring nedskräpning där alla har ett ansvar. För verksamheter och företag kommer insatser för en ökad cirkulär ekonomi att genomföras, där alla företag måste behandlas jämlikt, i syfte att de också ska bidra till en mer hållbar utveckling i samhället.

Kretsloppsplanen bedöms inte innebära att någon av artikel 2,3,6, och 12 i barnkonventionen påverkas negativt. I genomförandet behöver kommunen se till att ge barn samma möjligheter, även då de har olika förutsättningar när det gäller bostadsform, bostadsort, skola och språk med mera. I samband med att bostadsnära insamling genomförs enligt gällande förordning måste trafik och buller beaktas i boendemiljöer, främst där barn bor och vistas.

Mycket av planens hela syfte är att bidra med insatser i samhället som medför en mer hållbar utveckling där framförallt barn och unga ges en ökad framtidstro och delaktighet i så stor utsträckning som möjligt.

Under samråd och utställning finns också möjlighet att komma med synpunkter på planen och under hela planperioden kan åtgärder läggas till om behov uppstår i syfte att uppnå planen mål.

Bilaga 7: Ordlista

Avfall

Varje föremål eller ämne som innehavaren avser göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med.

Avfallshierarkin/Avfallstrappan

Prioriteringsordning som visar i vilken ordning olika behandlingsmetoder för avfall bör användas för att minimera miljöpåverkan. Avfallshierarkin regleras i ramdirektivet om avfall och är implementerad i svensk lagstiftning. Styrmedel såsom förbud mot att deponera brännbart och organiskt avfall verkar också för att uppfylla avfallshierarkin. Översta steget är att förebygga – minska avfallens mängd och farlighet, därefter följer förberedelse för återanvändning, återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning – exempelvis energiåtervinning och sist bortskaffande – exempelvis genom deponering.

Avfallstaxa

Avgift som kommunen tar ut för att finansiera hantering av det avfall som kommunen ansvarar för.

Cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi är en ekonomi där avfall i princip inte uppstår, utan resurser kan behållas i samhällets kretslopp eller på ett hållbart sätt återföras till naturen.

Farligt avfall

Det gäller exempelvis ämnen som kan vara hälsoskadliga, smittförande, miljöfarliga, brandfarliga eller explosiva. Ett ämne eller ett föremål som är ett avfall, och som är markerat med en * i bilaga 4 till avfallsförordningen, och som innehåller en förteckning över egenskaper som gör att avfall ska anses vara farligt avfall, eller som omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 § avfallsförordningen.

Fastighetsnära insamling

Insamling vid fastighetsgränsen eller vid överenskommen eller anvisad plats inom rimligt avstånd från fastigheten.

Förebyggande av avfall

Åtgärder som vidtas för att förebygga att det uppkommer avfall, exempelvis genom minskad konsumtion eller delat ägande. Förebyggande är det översta steget i EU:s avfallshierarki. Definieras som åtgärder som vidtas innan ett ämne, ett material eller en produkt blivit avfall och innebär en minskning av mängden avfall, genom återanvändning av produkter eller en förlängning av produkters livslängd.

Grovavfall

Hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl.

Hushållsavfall

Avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Kommunens verksamhetsavfall

Sådant avfall som uppstår vid kommunens verksamheter som inte är hushållsavfall.

Matavfall

Livsmedelsavfall från livsmedelskedjan (hushåll, restauranger, storkök, butiker och livsmedelsindustrin). Omfattar såväl ätbar mat (se matsvinn) som icke ätbart, exempelvis ben, kärnor och skal.

Matsvinn

Onödigt matavfall, det vill säga sådan mat som hade kunnat ätas upp om det hanterats på rätt sätt och ätits upp i tid, även avskrap från tallrikar och rester i förpackningar.

Producentansvar

Skyldighet för producenter att se till att avfall samlas in, transporteras bort, återvinns, återanvänds eller bortskaffas på ett sätt som kan krävas för en miljö- och hälsomässigt godtagbar avfallshantering.

Återanvändning/återbruk

En åtgärd som innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för.

Återvinning

En avfallshantering som beskrivs i bilaga 2 till Avfallsförordningen eller som på annat sätt innebär att avfallet kommer till nytta som ersättning för annat material eller förbereds för att komma till sådan nytta eller en avfallshantering som innebär förberedelse för återanvändning.